کتاب نجدیات مترجم بالفارسی ٦

آقا صوفی
٤٢٢٧

مسعود الابتدا والفاتحه

محمود الانتها والخاتمه

بورك لصاحبه ومالكه

بحق من لا نبی بعده

از جسم کراسقال خیز نجان را | یا حادثه بدل کند دوران را
بر روی کتاب زنده دار جان را | آثار قلم نام هنرمندان را

نجديات

ايا معشر الحجاج بالله اخبروا … اذا اصل عشق بالفتى كيف يصنع
يداري هواه ثم يكتم سره … ويصبر في كل الامور ويخضع
وكيف يداري والهوى قاتل الفتى … وفي كل يوم روحه تتقطع
اذا لم يجد صبرا وكتمانا سره … فليس له شيء من الموت انفع

4737

قد وقف هذه النسخة سلطاننا الاعظم والخاقان المعظم مالك البرين
والبحرين خادم الحرمين الشريفين السلطان ابن السلطان
السلطان الغازي محمود خان وقفا صحيحا شرعيا
حرره الفقير احمد شيخ زاده المفتش
باوقاف الحرمين الشريفين
غفر لهما

ابجديه

بحسب صاحبه

لصاحبه السعادة والسلامة … وطول العمر ما ناحت حمامه
وعز لا يدانيه هوان … واقبال الى يوم القيامه

بسم الله الرحمن الرحيم

وما توفيقي الا بالله العلي العظيم

من لي بحجي والى ما ينتهي انني ولم اطا صهوات السبعة الشهب

[illegible]

يا دهر هبني لا اشكو الى احد ما ظل منتهيا شكوى من النوب

[illegible]

فلم تجرعني غيظا نفوس بني حوائج بت اطويها على لهب

[illegible]

تركتني بين ايدي النائبات لقى فلا على حسبي ثقتي ولا نسبي

[illegible]

بنيك وجهي بشاشات الرضا كرما والصدر مشتمل مني على الغضب

[illegible]

هل في اهيلك غيري من تزلزله براهم الدهر حين يعزى بزاب كاذب

[illegible]

متى تعد بنيها اعصر سلفت فانت تربي عليها حين تحسبني

[illegible]

اما علمت وخير العلم انفعه ان المطامع لا اخلاق لها لبني

[illegible]

حسب الفتى من غناه سد جوعته فكل ما يقتنيه نهزة العطب

[illegible]

ان هزني اليسر لم انهض على مرح او مسني العسر لم اجثم على الغضب

[illegible]

قال ابو المظفر محمد بن ابي العباس احمد بن اسحاق

ابن ابي العباس الابيوردي

غفر الله له ورضي عنه

خليلي ان الحب ما تعرفانه فلا تنكرا الحنين من الوجد

[illegible]

احن ولا انضاء بالغور حنة اذا ذكرت اوطانها بين نجد

[illegible]

وتصبوا الى نجد الحمى وعراره ومن اين نجدي بالعراق من الرند

[illegible]

وممّا شجاني ان ليلى تعرضت فقالت سيرا والمطي بنا تخدي

[illegible]

هذيم وسعد يعذلان على الهوى فماذا لقينا من هذيم ومن سعد

هذيم وسعد ملامت كنند دوستى [illegible] از هذيم وان سعد

وقال

لحا هذيم صاحبي ليلة النقا على شيم برق شاقني فيها [illegible]

[illegible]

وما ضرّه اني تبصرت هل ارى وميضا يمانيّ نحو ام ابان

[illegible]

وتشفي نجي الهم عينان منهما نجادي وبردي في دم خضلان

[illegible]

يمانية من اجلها لا يغبني تذكر حي بالعذيب هجان

[illegible]

واهوى لسيفي ان يكون يمانيا واصبو الى برق يلوح يمان

[illegible]

أأم أبان ان حبك تاركي وحيدا فما لي بالملام يدان

ای مادر ابان دوستی تو گذارنده است مرا تنها پس نیست مرا بملامت طاقت

وقد غرض الخلان مني ولامني صحابي حتى الحميري يماني

وبدرستی ملول شدند دوستان از من و ملامت کرد یاران من تا حمیری ملامت کرد مرا

اما علموا ان الهوى يجلب الاسى فيمرح دمع العين للهملان

ای نمی دانند که دوستی میکشد اندوه را پس شادی میکند اشک چشم برای ریختن

سقى الاوطف الهطال دارك باللوى ورواكما يا ايها العلمان

ابر دهانه حشم سیراب کناد سرای ترا بموضع لوا و سیراب کرداند شما را ای هر دو کوه

نعدكما نعناو ان كان نائيا اراه بقلبي فهو مني دان

وقال

سقى الله ليل الخيف بمنى او الحيا ابدا الحيا فالدمع الكرم دم

فوالله لا انسى حبيبتي بعدها على السر حتى تستشان المدامع

پس بخدای که فراموش نکنم بعد از و بر راز تا مشورت برد اشکهای

وقال

عرضت والنجم واه عقده خرد معجرات بمنى

في مرط ولعتها عن بي لاسقيط الطل عند المنحنى

فرات ابها داميه ذات خمر كاد تخفيه الضحى

ثم قالت من بكى منا دما وهو لا يخشى علينا الا عينا

عبرة لم ير من اسبلها احد الا رفيقي وانا

إن للعاشق حقاً خص لا يودع الأحزان قلباً ضمنا

بدرستی تا مر عاشق را بلاست نه بسپرد اندوهها را در دل نزار

وله دمع إذا أوقره طاش من شوق يهيج الحزنا

واورا اشکی است چون گران کند اورا سبک شود از آرزومندی بر انگیزد اندوه را

وبنفسي هي والسرب التي توقظ الركب إذا الصبح دنا

وبنفس من فدا باد او وگله گاو دشتی اگر بیدار کنند شتر سواران را چون روز نزدیک شود

بعيون ساحرات وهي ظبي وقدود خطرت وهي قنا

بچشمهای جادوی که وی آهو است وقدها خرامیدند وآن نیزه هاست

فتنتني والذي يبصرها في ليالي الحج يلقى الفتنا

در فتنه انداخت مرا والذی می بیند اورا در شبهای حج بیند فتنه

ثم لاح البرق يفري ظلماً حين يسري وهي علوي السنا

پس تابان شد برق پاره میکند تاریکیهارا چون بشب رود وآن بلند روشنایی بود

طرقت صحبي أميمة وهنا ونحن بأذيال الدجى نتلثم

بر آنجا یکبار بشتافت یاران من امیمه نیم شب وما بدامنهای شب تاریک دهن بسته بودیم

مهفهفة يشكو الوشاح إذا رها فقد سيم ظلماً وهي منه أظلم

باریک میانه تا شکایت میکند اندو شاح از آن پس بدرستی که ظلم دیده است واو مرا از وی ظالم تر است

ويشكو حجلها السوار إذ حكى مسورها في الري منها المخدم

وشکوه کند اندر خلخالش دو دست ابرنجن چون ناسزا کرده جای دست ابرنجن در سیری از آن جای خلخال

فأشرق خد لاح موقع لثمه وقد كدت لولا خشية الله ألثم

پس نور داد از رخ تا در رفت موضع دهن بستن ونزدیک بود اگر نبودی ترس خدای بوسیدمی

خطرت لذكراك يا أميمة خطرة بالقلب يجلب عبرة المشتاق

در دل آمد برای یاد کردن تو ای امیمه اندیشه بدل کی کشد اشک عاشق را

وتذود عن قلبي سواك كما أبى دمعي جواز النوم بالإماق

ومی راند از دل من جز ترا چنانکه باز داشت اشک من گذشتن خواب را بگوشهای چشم

فشجاني وهاتيك معان خطب طرق الصب هنا

پس اندوهگین کرد مرا آن و این جایها که کاوبن‌گه آمد عاشق را اینجا

وأراني الشوق إذ أرقني بمنى من أرض نجد حضنا

و نمود مرا عشق چون بیخواب کرد مرا بموضع منی از زمین نجد کوه حضن را

منزل حل به لي سكن بعد ما اختار فؤادي وطنا

منزل ... فرود آمد بآن مرا یار دلبر بعد از آنکه گزید دل من جایگاه

كلما شئت تأملت له منظرا أصبو إليه حسنا

هرگاه خواستم تأمل کردم او را دیداری میل کنم سوی او نیکو

وملأت السمع مني كلما حسد القلب عليه الأذنا

و پر کرد گوش مرا هرگاه که حسد میبرد دل بر او گوش را

وقال

ألا ليت شعري هل أرى الدور بالحمى وإن عطلت بالغانيات حواليا

ای کاش دانستمی آیا ببینم سراها را بحمی و اگر خالی گشت از خوبان گرد می

لم يبق للحب غير حشاشة تشكو الصبابة فاذهبي بالباقي

نگذاشت دوستی جز جانی نیم مانده تا شکایت کند از عشق پس ببر باقی را

أبكيك من جلب الأسقام طبيبه ويفيق من سحرته عين الراقي

ای دوست شود آنکه کشد بیماری را طبیب او و باهوش شود آنکه جادوی کرد او را چشم افسونگر

إن كان طرفك ذاق ريقك فالذي ألقى من المسقي فعل الساقي

اگر باشد چشم تو چشیده آب دهن ترا پس آنچه میبینم از شراب خورده فعل ساقی

نفسي فداء لمن ظلوم أعطيت رق القلوب وطاعة الأحداق

تن من فدای بیدادگر ظالمی که داده شده است بندگی دلها و فرمان برداری چشمها

فلقلة الأشباه فيما أوتيت أضحت تدل بكثرة العشاق

بسبب اندکی مانندها در آنچه داده شده صبح کرد ناز میکند به بسیاری عاشقان

وقال

نأت أم عمرو قرب الله دارها وأظهر دمعي ما أجن الأضالع

دور شد مادر عمرو نزدیک کناد خدای سرای او را و آشکارا کرد اشک من آنچه پنهان کرده بود پهلوها

أم الود بعد النأي ينسى فينقضي وهل يعقب الهجران إلا التناسيا

يا خود دوستى بس از دورى فراموش شود تا بسر آيد وهيچ در بى هجر دورى را مكر فراموشى

ألا لا أرى عندي دنا الدار أو نأت بعلوة ما كان الجديدان باليا

اى بى هم بيمان نزديك شود سراى يا دور شود نام زن جندانكه كردد روز وشب كهنه

وجدت لها والمستجن بطينه تقبين عندي مستترا وباديا

يافتم براى او در آن حال آسمان شود مدينه بود دور رقيب را بنهان و آشكارا

فأما الذي يخفى فشوق أجنه وأما الذي يبدو فدمع جاريا

بس آنكه نهان است عشق است نهان داريم اورا واكر بيدا شود بس اشك بن روان

لها بين أحنا الضلوع مودة ستبقى بها ما الغي الدهر باقيا

اورا است ميان پهلوها دوستى بس بماند در آن جندانكه باقى شود روزكار را باقى

ومن أجلها أبدي خضوعا وأمتري دموعا وأطوي حب العمر باكيا

واز براى او آشكار كنم فروتنى و بيرون آوردم اشكهارا ازاله عمر را كريان

والام من يأبى العلى أن أجله وأهجر من كان الخليل المصافيا

و ملامت كنم كسى را كه ابا كند بزرگى اورا و هجر كنم كسى را كه باشد دوست خالص

ولي شجن أخشى إذا ما ذكرته عدوا أمينا أو صديقا مداجيا

ومراست اندوهى كه مى ترسم جون ياد كنم اورا دشمن ايمن يا دوستى دوروى

وأفني به الأيام فيما يسوءني على كمد برح وأحيي اللياليا

و نيست كنم روزها درانچه بد آيد مرا بر اندوه سخت و زنده دارم شبهارا

فلا تقتلي يا عذبة الريق ما حكى عذول ولا ترعي المسامع واشيا

بس قبول مكن اى شيرين آب دهن آنچه حكايت كرد ملامت كننده و كوش منه سخن غمازرا

ولا تطمعي في الأعادي واسألي بأني رأى أو نجمي وخاليا

و طمع مكن در دشمنان و بپرس از من كه از راى من و خال من

فإن فتاتي تتقي دارها العدى وما كان قومي يتقون الأعاديا

بس بدرستى كه زن جوان من مى ترسد سراى او از دشمنان ونبودند قوم من كه بترسند از دشمنان

ونحن أناس نزدري الحلم شيمة ونغضب أحيانا فنردي العواليا

وما مردمانی هستیم که رسوائی کنیم پرده داری را انجوی بنگر خشم می‌کنیم گاه گاه پس سیراب کنیم سرهای نیزه را

ولولا الهوى لم يغض عيننا على قذى فتى كان مجنيا عليه وجانيا

واگر نبودی عشق فرو نخوابانیدی چشم ما بر خاشاک جوانی که بود گناه کار بر وی و گناه کار

أرى كل حب غير حبك زائلا وكل فؤاد غير قلبي ساليا

می بینم هر دوستی را جز دوستی تو زائل شونده و هر دلی جز دل من فارغ

فيحذر سخطي من أرابك فعله وإن ناله منك الرضا صرت راضيا

و بترسد از خشم من آن کس که در گمان افکند ترا کار او و اگر رسید او را از تو خشنودی شدم راضی

إذا استخبر الواشون عما أسره جحدت سلوي أو ذممت التصابيا

چون پرسند غمازان از آنچه پنهان میدارم آنرا بستانم ناخوشی را یا نکوهم عشق ورزیدن را

وحبك لا يبلى وإن زاد جدة لدي وأشواقي إليك كما هيا

و دوستی ترا کهنه نشود و زیادت شود از نو نزدیک من و آرزوهای من سوی تو چنانکه بود

أيذهب قلب أنت سر ضميره فلا كان يوما منك يا علو خاليا

ای هرگز مشغول شود دل که تو خلاصه اندیشه اوئی پس مباد روزی از تو ای علوی خالی

وقال

وما البيض الحجلين مثلي لا تسمحي جيدها مريبا وهي عف ضميرها

وای بسا بر خلخال ناپوشی کنه گوش را از سخن در گمان افکنده وان پرهیزکار است ضمیر او

لها نظرة تهدي إلى الصب سكرة كأن بعينيها كؤوسا تديرها

او را نگریستنی هدیه کند سوی عاشق مستی گویا در چشمهای ویست کاسه‌ها که می گرداند

وقال

علاقة بفؤادي أعقبت كمدا لنظرة مني أسلتها عرضا

او بند بنشی است در دل من در آورد اندوه را نگرستنی موضع فرستادم ان نگرش را ناگاه

فللحجيج ضجيج في جوانبه يقضون ما أوجب الرحمن وافترضا

و مر حاجیان را آوازیست در کنارهای او می گزارند آنچ واجب گردانیده است خدای و فرض کرده

فاستنفض القلب بعنا ما جنى نظري كالصقر ينداه طل الليل فانتفضا

بس بیفشاند دل من آنچ جنایت کرد نظر من همچو چرغ که تر کرده باشد او را از شب بیفشاند

وقد رمتني غداة الخيف غانية بناظر اذ دمي لم يخطي الغر ضا

لما رأى صاحبي ما بي بكا جزعا ولم يجد مني عن خلتي عوضا

فقال ويح يا اخي فقلت له يا سعد اودع جسمي طرفها مرضا

فبت اشكو هواها وهو من نفق يشوقه البرق بجد يا اذا ومضا

تبدو لوامعه كالسيف مختضبا اشباه بالدم او كالعرق ان نبضا

ونمتني لمعة ذكرى اصيبية اذا استمرت به ذكراهم نهضا

والبيض ما عاينه فغادرني بين النقا والمصلى عندها ومضى

الكوكب ما ارى يا سعد ام نار تشبها سهلة الخدين معطار

بيضا ان نطقت في الحي او نظرت تقاسم السحر اسماع وابصار

والركب يسرون الظلما راكدة كانهم في ضمير الليل اسرار

فاسرعوا وطلى الاعناق مايلة حيث الوسايد للنوام اكوار

لما اتوها وحيوا من يوثها رد التحية من يشقى به الجار

غيارى بنفعة جرد مطهمة وغلمة من شباب الحي لحمان

رسمنى تاكاه داشته است اورا اسبان جرد نيكو سكوا ونيش وغلامانى ازجوانان قبيله كارها ازموده

وقال من هولاء الركيب وما يبغون عندي لا اوهم دان

دكفت كيست اين كروه سوارن جه مي جويند نزد من مباد ايشان را سرا

وراعهم ماءه وامنه وليس له دم عليهم ولا في فيهم شان

وبترسانيد ايشان را آب او وايمن او نيست اورا خون بر ايشان ونه در قوشان قصاص

فقلت انضا اسفار على ابل مثل الغوارب انضنهن اسفان

بس كفتم لاغر كرده سفرها اند بر شتران كوهان لاغر كرد ايشان را سفرها

تبح اخفافها والاين ينقلها دما في اديم الارض اثان

مي دارد سوك ايشان وماندكى كردانيدن ايشان را خون اورا در روي زمين اثرها

وفوقها من قريش معشر نجب بيض شداد حتى الاحلام اخيان

وبالاى شتران از قريش كروه بزركان سفيد روبان دليران نجيب خردمندان

فقال ليت اباي بالخامض البحد واني بلاد الله ام عاروا

بس كفت كاش ميدانستم اي يار در شهرها كجا ... رفتند

سبروا فسرنا ولي دمع القلق خوف العدى وهو في بردني مدران

برون رفتيم در ... دشمنان واو درآستين من ديزانست

وحلقت بفؤادي عند كاظمة ليل النقا من عتاق الطير اظفان

وبالا برد دل مرا نزد موضع كاظمه شب موضع نقا ازكوه هاي مرغان ناخنها

به عذارى تبز الليل ظلمة باوجه هي في الظلماء اقمان

دران كاظمه ... تاريكى شب را بروها كه در تاريكى ماهتابها است

غيد قصار الخطى ان واصلت قصرت فلم تطل الليالي الصب اعمان

نازكان ... كوتاه كامها جون بپيوندند كوتاه شوند شبها عاشق را عمرها

اصبو اليه كما اصبو الى وطني فلي لديه لبانات واوطان

مي كرايم بسوى او جنانكه ميل ميكنم بسوى وطن خود بس مرا نزد او حاجتها ووطنهاى

زرّ الرسع على جبينه وسرى اليه منه لذيل الخضب

کو دلی بست بهار و گیسان اورا وبدوخت سوی او ابر مرد ابنی ازدانی

جران

تشنه

وظلّ يسقوه من نوّاره حللا تثنيهن وتشدّهن

روز گذاشت می پوشید انشکوفه گون جامها علم می کنداز را وی یا منان را

امطان

ارامها

وبال

وظباء من بني اسد يهواها القلب ما هول

الارام خصوص [illegible]

وبسا اهوان ازبنی اسد عشق ایشان دل جرا مند اهل البیت

زرن والظلماء عاكفة وقناع الليل مسدول

زیارت کردند وتاریکی روی فانهاده بود وپرده شب فرو گذاشته

وبدت سلمى تخاصرها غادة منهن عطبول

ناعم الخلق

وپیدا شد سلمی دستش فرا گرفته بود نازک اندامی ازیشان دراز گردن

هكذا عادة الشواب عند مشيهن متبخترات

كاهتزاز الغصن مشيتها وهو مجنوب ومشمول

چون جنبیدن شاخ درخت رفتار او واو باد جنوب زده وباد شمال زده

[illegible] ربان مطلول

وكأنّ رياها فلا تغفلت زهر ريان مطلول

جمع مصدر

وحوی بوی ایشان ملحوش مباد گل رخت سیراب باران خورده

وأديم الخد من ترف بالشباب الغض مصقول

وپوست رخ از بسیاری نعمت بجوانی تازه براق

ولها جيد اذا انتصبت بلبان العز معلول

واورا گردنی است چون راست کند بشیر عزت دوبار شیر خورانیده

فتعانقنا ومحجرها بسقيط الطل مبلول

للعطف على بد چمها

پس معانقه کردیم در انحال چشم باران شبنم تر بود

ثم قالت وهي باكية قم فسيف الصبح مسلول

يريد لا [illegible]

پس گفت درانحال گریان بود برخیز پس شمشیر صبح برکشیده است

ان زاد الليل من قصر بنان الفجر محلول

بدرستی که روز شب از کوتاهی انگشتان روز ادا کرده است

فآب الركب مضطجعي سحراً والقلب مبتول

بگردید سواران را همچو اسپ من امداد در دل از عشق ملال بود

فامتطى العيس على عجل عاذلنا ومعذول

پس بر نشستند بر شتران بر شتاب ملامت کننده از ما و ملامت کرده

وبدى برق بيت حادث في قبة مكبول

و پیدا شد ... در بندوی سنی

فرأى شيخ أبو حسن ماجد في باعه طول

كناية عن السخاء

پس دید پیر ابو حسن را بزرگوار در بازوی او درازی است

فدنا مني فقلت له أنت وابي الزين مامول

كناية عن حصول الملاكمة

پس نزدیک شد مرا پس گفتم او را تو ... امید داشته شده

شيمة منها استطعت على ناظره بالدمع مشغول

للدوام

خشم دارند ... باشد مشغول

[illegible]

وقال

لعيني وقف الخط طلال الستيرات واعيرأي طرفاً ناشرقاً بالعبرات

ای دو دوستِ من تا بستید در زیر پا در جان سپر و عاریت بدهید مرا چشمی تا شرکها

كناية عن غور الدمع وجع العين

ثمن الحي بدت ظميائ تربى الحبرات في غدائر يحجل لا يب الدجى معتجرات

[illegible]

پس از قبیلهٔ ... پیدا شد سیاه بام لبی ... در میان زنان ... سیاه تارک معجر بر افکنده

ثملات الخطو يسحبن ذيول الحبرات فترى القلب بشلو ما جنته نظرات

[illegible]

مست گامها میکشند دامنها ... پس نگذاشت دل را شکایت کند از انچه کرده اند چشمهای ...

وقال

نادت سلمى والخط يقفى آثارها من ذيلها ماج

زیارت کرد سلمی در حالی که ... از دامنش ... ستزنده

تخفي محياها ليخفي السرى حذاراً أن تنبه اللاح

پنهان میکرد رویش را تا پنهان ماند شب رفتن از ترس ان تا بیدار شود ملامت کننده

وهل يواري الليل من لم يزل من نورها بالمنظر الضاحي

و هیچ پنهان تواند کرد شب ازانکه همیشه از نور او ... روشن

لو لم تجرها اذ سرت فرسانها على الدجى هم باصباح

الكنه در شبانه کی رفتند سواران آن بر تاریکی قصد کردندی بیامداد کردن

فبت والحي على بقه الى حتى الغرب في الرواح

در حالی که قصد بیت بستم کاسم بستم داشتن بعد الی ع دعنی بنام امداد در شراب

[افعل التفضيل] فاينا اظهر سكرا وما عاثت يد فينا باقداح

بس کدام اسکار تر است از مستی و فساد نکرد دستی در ما بقدحها

[خبر مبتدا] افتدها ام طرفها ام انا ثلثة ما فيهم صاح

ای قد او یا چشم او یا من هر سه [محذوف] نیست در ایشان هشیاری

ثم انثنت تمشي على خيفة خلال السيافي وارماح

پس بازگشت می‌رفت بر ترس در میان شمشیرها و نیزها

بمنزل تشرق ارجاؤه بكل وافي اللب جحجاح

بمنزلی که روشن گردد کنارهای او بهر تمام عقل مهتری

معتقل خطية لدنة تنفح ابدانا بارواح

در رکاب الداحم نیزه نرم که بردارد بدنهارا با جانها

وبالحمى مستعطر ارض ثرى كالمندل الرطب نفاح

و بحمی خوشبوی کرده خاک او چون چوب عود تر بوی ناک

اذ وعم لم يشرب صريح منهل تغمر العبر بضحضاح

بسبب خوش ماشی بامحور دار انداز آن شجود ابد احوردن خرکوه باب اندک

حفافه تلمع للمعتري في العسر واليسر كانضاح

کاسه‌های او می‌درخشد برای فرود آینده در دشواری و آسانی چون حوضها

[وعالي] يا روضة بمصاب المزن من اضم محفوفة من عذارى الحي بالمقل

مسیح از موضع گرد برآمده از زنان بکر قبیله نسبت خرم

هل انت عائدة لي كالتي ثبتت به في ذمة النجم بين الحلي والحلل

مسیح هستی تو بازگردنده بشبی که آمد بتو در آن شب در دست پروین میان پیرایه و جامها

يهمي على جنبات فرشاحبة بما لا يفارقه التقوى من عمل

فرو مي ريزد بر جانبهاى ... كه مفارقت نكند اورا ... بپرهيزكاري ...

ويكشف الروع عني صارم خذم والسيف نعم مجير الخائف الوجل

ودور ميكند ترس از من شمشير برّان وشمشير نيكو فرياد رس مر ترسنده است

بمنزل خالط المسك البليل به ثرى نيم من ريا روضة الخضل

بجاى كه آميخته شد مشك تر بدان موضع خاك ... بوى مرغزار تر

والصبح تقفو سرب الليل حين لوى بليله من ذوائبه على الكفل

وصبح ميراند ... شب را ... سياه كردن ... بر كفل

لما تبلج مفتر اباسمه نفحت غرته بالمدمع الهطل

چون سپيد ... خندان بجاى تبسم او ... روى او بارنده

وودعتني سليمى والرقيب يرى بفقدها ما بعينيها من البلل

وداع كرد مرا سليمى ونگهبان مي ديد ... از مستي

ثم انصرفت الى ذي ... تمشي طورا رويدا واحيانا على عجل

پس از گشتم ... وگاه گاه بشتاب

ادارا بالاكناف لحم جانها الحيا والفتها اروا فقن سحائبه

اى ... باران ... سحاب

اجيبي محبا ان توهم منن لا عفا بل ربه من الدمع ساكبه

جواب ده دوست ... از اشك ...

فانتطا العين والرشا الذي يلاعبها طورا وطورا تلاعبه

... آهوان ... بازي ميكند با او ... آهو بابره

وما ام ذيال النسر ابن ... طويل نجاد السيف عبل مناكبه

... دراز ... شمشير ... دوشهاى او

غدا يبتغي نهبا يشف وراه ترا لعل العيش تصفو مشاربه

... عيش صافي شود ...

فلاقاه فرسان تلوح سيوفهم صباحا وليل النقع تحثو غياهبه

پس رسیدند سوارانی که می درخشد شمشیرها ایشان بامداد و شب گرد بزانو می زند تاریکیهای او

فقاصعهم حتى تحطم سيفه وبحت نجيعا في المكر ذوائبه

و شمشیر زد با ایشان تا شکسته شد شمشیر او و سنجیده خون در آوردگاه گیسوهای او

وغودر اكلا للسباع وطعمة لافرخ من لحم القتيل مكاسبه

و گذاشته شد خورش کفتاران و طعمه برای عقاب از گوشت کشته مکسبهای او

فعاد اليها بالنعي فنغ بشق دوبيبه اسى وهو نادبه

پس باز گشت سوی مادری خبر مرگ او می درید دو جامه کمینش را از اندوه و او نوحه می کرد

فظلت بيوم دع عدوي مثله طويل على من ضمن اللحد غائبه

پس روز گذاشت بروزی بگذار دشمن را مانند او دراز بر آنکه در میان گور کرده شد غائب او

وبات بليل وهو اخفى لويلها سريعا تبكيها بطي كواكبه

و شب گذاشت در شبی و او پوشنده تر بود مصیبت اورا شتابان می گریاند دیر سیر بود ستارگان او

يا محجبي يوم ودعت غادة هلالية والصبح يلمع حاجبه

در دنبال نگاه من روزی که وداع کردیم معشوقه را از نسل بنی هلال و روز که درخشید ابروی او

وواش بسر الحقد واللحظ ناطق به وعلى الشحنا تطوى ترائبه

و ای بسا غمازی که پنهان می دارد کینه را و چشم او گوینده است بدان و بر کینه می نوردد استخوانهای سینه او

وشى بسليمى مظهرا لي نصيحة ومن نصحاء المرء من هو كاذبه

غمز کرد سلیمی آشکارا کننده مرا نصیحت و از ناصحان مرد کسی که او دروغ گوینده است

وزحزح من هاهنا وهنا حديثه ليخدع عني والليل يغتال حاطبه

و بپراکند از اینجا و از آنجا سخنانش را تا فریفته و شب هلاک کند هیمه چین را

فقربته مني ولم يدر انني اذا عد مجدا ليس ممن اقاربه

پس نزدیک کردم اورا بخود و ندانست که من چون شمارند بزرگی را نیست از آنهای که نزدیکی کنم

واريته سمعي ليحسب انني سريع الى الامر الذي هو طالبه

و وا داشتم گوش خود را تا گمان برد که من شتابنده سوی کاری که او جوینده است

ولو رام عمرو والمغيرة غربه لاعيتهما فليجذ الشرّ جانبه

واگر خواهد عمرو ومغیره غفلت مرا بدرستی که مانده کند ایشان را تا ببرد از شر کشنده او

وما الصقر مثلي حين يرسل نظرة وتصدقه عيناه فيما تراقبه

ونیست باز چون من وقتی که بفرستد نگاه را و راست گوید او را چشم او در آنچه چشم می دارد

ولا الاسد الضاري يرد شكيمتي وان دميت عند الوقاع مخالبه

ونه شیر درنده باز گرداند لگام مرا و اگر خون آلود شود نزد جنگ چنگالهای او

فقلت له لما تبين انني فتى الحي لا يشقى به من يصاحبه

پس گفتم اورا چون پیدا شد که من جوان قبیله ام بدبخت نشود بسبب او کسی که همراهی کند او را

اتعذلني يا ايها الفيك على الهوى لا در يا حبل الذي انت قاضبه

آیا ملامت میکنی مرا ای احمق بر عشق تا شدانم ریسمان آنکه تو برنده او

واهجر من اغري اذا عبته به جعلت فداء للذي انت عائبه

و دور شوم از آنکه بر اغرا کنم چون عیب کنی اورا گردانیده شدم فدا آنکه تو عیب کننده او

يهيم به والمقصات الى منى فؤاد تجن الحب والوجد غالبه

شیفته می شود دل ما ... دوستی را و اندوه غالب است

كأني نزيف خامر السكر لبه عشية شطت بالحبيب ركائبه

گویا من مستم که آمیخته شد مستی عقل اورا شبی که دور کرد دوست را شتران او

تمثل الذكرى وهيهات نازح نأت داره حتى كأني اخاطبه

تمثیل میکند اورا یاد کردن و چه دور است دور شونده که دور شد سرای او تا گویا من خطاب میکنم با او

وقال

وهيفاء لا اصغي الى من يلومني عليها ويغريني بها ان يعيبها

و باریک میان تا میل نکنم سوی آنکه ملامت میکند مرا بر آن و ... بر آن تا عیب کند اورا

اميل باحدى مقلتي اذا بدت اليها وبالاخرى اراعي رقيبها

میل کنم بیکی از دو چشم خود چون پیدا شود سوی او و بدیگری نگاه میدارم نگاهبان اورا

وقد غفل الواشي ولم يدر انني اخذت لعيني من سليمى نصيبها

و بدرستی که غافل شد غماز و ندانست که من گرفتم مر چشم خود را از سلیمی بهره اورا

وقال

ألا ليت شعري هل أرى أم سالم بمنعرج بين العذيب وبارق

اي كاشكي دانستمي هيچ بينم مادر سالم را بجايگاه ميان عذيب وبارق اسم موضع

وأسري اليها والهوى يستفزني بمحرمة الاخفاف فتل المرافق

وبشب روم سوي او ودوستي چابك گرداند مرا بشتران سرخ شتر ناخن پايها تافته ارنجها يعني محكم

معي صاحب من سر عدنان ماجد مضي نواحي الوجه غمر الخلائق

با من است ياري از خلاصه قبيله عدنان بزرگي روشن كناره هاي روي با فزون خوي

ضعيف وكان الكيس لا جاره اذ ولا ضيفه بالمنزل المتضايق

ضعيف سند كيسه نه همسايش رنجور ونه همسايش در منزل تنگ

اذا هوم الركب الطلاح حدا بهم وكفكف ذا يا عيسهم بالسوابق

چون بخوابند سست سواران مانده از راه براند اشتران را ودر جهد بزاران شتران با وايل

كأن الخاعس على الكور لجذل بمرتبا من ذي الاراك شاهق

گويي برادر عيس بر پالان باري بود بديدنان كامي از خداوند درخت اراك بلند

... لبني غيران مطية على الياس من تغويره في الودائق

ويسيار غيرت در حال كه شب بنفسه او بر نوميدي از رفتن بر زمين نشيب در گرما گرم ها

وان لدي عينيه ليلى السرى قليل تحيث الليل جم البوائق

وبدرستي نزد خواب دو چشم او شب رفتن اند كاس انجا شب يك سختيها باشد

واني اعاني في الصبابة لومه وما هو عندي بالرفيق المماذق

ومن مشفق ميكشتم در عشق ملامت او را ونيست او نزد من يار مماذق يعني دوستي صحيح اندر دوستي

واعلم ان العذل منه نصيحة وليس بعذل نصح سال لعاشق

ومن دانم تا ملامت كردن اذو نصيحت است ونيست راست پند ناغم در پي عشق مر عاشق را

الم تر عيني لا دارى الشر باللوى معرس من طيف اخر الليل طارق

اي آيا نه بيني چشم من ميبينم موضع لوي فرود آمدن جاي بآخر شب حال در آخر شب آينده

لقيسية لا ذكرها فاضح ابا ولا وجهها نهبى العيون الروامق

براي زن از قبيله قيس نيست ياد كردن او رسوا كننده پدر او را ونه روي او غارت چشمها نگرنده

تعلقتها طفلين والدهر عندنا كثير اياديه قليل البوائق

عاشق شدم برو هر دو در حالت کودکی ودور زمان نزدما بسیار بود کردارهاى نیکش اندک بود بازداشتها

فما نال مني حبها في شبيبتي وفي الشيب اذ القى يدا في المفارق

پس چیست می افزود دوستی او در جوانی من ودر پیری چون بیندازد دستی درمیان سر

اذا ما التقينا لاذت الازر بالتقى ونلجي وشاحيها النجاد بعاتقي

تق

بکردن من

چونکه بهم رسیدیم پناه گرفت ازارها به پرهیزکاری ودراز لغت یاد وشاح او بند شمشیر

والكرم اخلاق يدل بها الفتى عفاف معشوق حسن تخلو نشائق

وبهترین خلقها ناز کند بآن جوان پرهیزکاری پاک معشوق است دهنی خالی شود بعاشق

اصغي الى اللاحي وعني وبينها حديث كسمط اللؤلؤ المتناسق

ای میل کنم گوش سوی ملامت کننده وسیان من وسیان او سخنی است چون رشته مروارید برتیب کرده

ولو قدرت اتت اليها الحبا انى على شغف بين الطلى والمخانق

واکر توانستی همسر او بوشاندید مرا بدوستی غالب میان گردنها وگردن بندها

فما لذت الواشي ظميا بانع لدي ولا ودي لها غير صادق

پس نیست در ضمع غماز سیاه بام لب سود مند نزد من ونه دوستی من اورا جز راستی

هل الوجد الا لوعة اعقبت اسى فبالجسم منها انهكة ونحول

هیچ هست اندوه مگر سوزشی یا در پی آورد اندوهی پس بحیرت تن ازو نزاری وضعیفی

او الشوق الا ان ترى من تحبه قريبا ولا يرجى اليه وصول

یا آرزو هست جز آنکه می بینی از آنکه دوست داری نزدیک وامید نباشد سوی او رسیدن

فما لك ان اهديت يوما تحية اليه سوى البرق اللموع رسول

پس نیست ترا اگر بفرستی روزی درودی سوی او جز برق درخشنده رسول

هوى دونه من عامر ذو حفيظة بصول فتروي بالنجيع نصول

عشق است ... انفشاگر حداوند کینه حملهای برد پس سیراب شوند بخون شمشیرها

ذكرتك يا ظبي الصريم وللدجى على سدول والدموع همول

یاد کردم ترا ای آهو ... برمن پردها بود واشکها ریزان

أراك بقلبي والمهامه بيننا وفي الليل مذ شط النوى بك طول

می بینم ترا بر دلم وبیابانها میان ما ودر شب از آنگاه که دور کرد دوری ترا درازی

عطف على الكاف في كانك

كأنك والحي الذين تبدوا ضريبة عندي في الفؤاد نزول

گوییا تو وقبیله آنان که دور گشتند ضریبه راصفه سرشتن در دل فرود آینده

أراعي نجوم الليل وهي طوالع إلى أن يضيء الفجر وهي أفول

نگاه می دارم ستارگان شب را در این حال که برآینده اند تا آنگاه که روشن شود بام واسمان فرو رونده اند

جنحن حيارى للمغيب كأنها نواظر مستهام الكرى لا له حول

میل کردند سرگشته برای فرود آمدن گوییا آن دیدها اند بسوزناک آنرا تا بدل وکسی چپ احول

ولولاك لم يبعث بطرفي سهاده ولا خاض سمعي بالملام عذول

واگر نبودی تو بازی نکردی بخشم من در سهاد او ودر نیاوردی درگوش من ملامت ملامت کننده

أتذكر أياما مضين بذي الغضا سقاهن رجاف العشي هطول

ای یاد می کنی روزها را که گذشتند اسم موضع بر ازدهان ابر سبا کامی ریزان

إذ العيش غض والشباب بمائه وفي حدثان الدهر عنك غفول

چون عیش تازه بود وجوانی باآب بود ودر حوادث روزگار از تو غفلی بود

ونحن بربع لم تطاه نوائب ولا انسحبت للريح فيه ذيول

وما بسرای بودیم که نسپرده بودند آنرا نوایب روزگار وکشیده نشد مر باد را دران دامنها

نباكر عودا من بشام تعل بفيك وما لاح الصباح شمول

بامداد می کردیم سعی چوب از بشام تا دو بار آب می داد اورا ترهنت ولایح بدر فسید در روز تا دهان خورده شراب

إذا هو لم يورق وقد ذاق طعمه فمن عجب أن يعتري به ذبول

چون او ونبرسی البخید طعم اورا بس از عجب تا فرو می اید بدو پژمردن

شغلت قريضي بالنسيب فأصبحت شوارده في الخافقين تجول

مشغول شعر در شعر خود بغزل بس بامداد کردم رمندگان او در مشرق ومغرب جولان کنند

يغني به سفر وتطري كواعب وتبكي رسوم رثة وطلول

سرود گوید بدان مسافران ومدح کنند زنان نار پستان ونگریند نشانهای سرای کهن وطللها

وكنت اقول الشعر فيك تكلفا فعلمني حبيك لطف النفث

وبودم كه مي گفتم شعر را در تو از تكلف پس بياموخت مرا دوستي من ترا حلوت گفتم

وقال

عذلت هذيما حين صدّ عن الحمى بايدي المطايا مسرعا غير لابث

ملامت كردم هذيم را وقتي كه گردانيد از حمى دست شتران بر نشستني شتابان جز درنگ كننده

فلا كل مينا به عالم بها وقد خاب ان كانت البة حانث

پس نه خاين سوگندي است در اين عالم است بدان وبدرستي كه زيان كرد اگر باشد سوگند دروغ زن

لما ساقها عمدا او لا عرف الحمى فقلت وقيت السوء سر غير ماكث

گل براند از روي قصد ويا ني داشت حمى را پس گفتم نگاه داشته بادي از بدي سرو جز درنگ كننده

وقد ركبت الذكرى جفوني والحشا بمجتلى شوق قديم وحادث

وبرنشاند ياد كردن پلك چشم من واندرون شكم در كشش از روي قديم ونو

بدمع طريف جد في هملانه ووجد تليد بالجوانح عابث

باشكي نو تا بكوشيد در ريختن واندوهي كهن سلوها بازي كننده

وقال

ولي عبرة بت اخفيها واظهرها بمنزل الحي بين الضال والسلم

وامي بسا سوزنتي شب گذاشتم پنهان ميكردم وسلامي كردم بمنزل قبيله ميان درخت ضال ودرخت سلم

والدمع يغلبني طورا واغلبه ومن يطق غلب المدمع السجم

واشك غلبه ميكرد بر من باري وغلبه مي كردم من بر او وكيست كه طاقت دارد مغالبه اشك ريزان را

حتى تبين صحبي ما اتهمت به فقلت للطرف هذا موضع التهم

تا پيدا شد ياران مرا آنچه متهم شدم بدان پس گفتم چشم خود را اين موضع تهمت است

ظللت تذري دموعا ما سهيها عذل الصديق فيسري غير منكتم

در ايستادي مي ريزي اشكها را تا باز دارد آن را ملامت دوست پس روان شد جز پنهان كرده

هبني اغيضها ما لم تشب بدم فكيف استرها ممزوجة بدم

پندار مرا كه كم كنم آن را تا آميخته نشد بخون پس چون بپوشانم آن را آميخته است بخون

وهكذا كنت ابكي يوم ذي نفر وليلة الجزع والمثوى على اضم

واين چنين بودم مي گريستم روز نفر وشب جزع وماوى بر اضم بود

فانت اسمع لي بما احاول من الوشاة قد عني والهوى

برتو بازدارنده اي مرا از انچه مي جويم از ان بس كذار مرا وعشق را وحسب

وجه العذول اما يبقى على دنف طوى الحياء بي من وجد على الم

ملامت كننده را اي صاحب باقي نكذاشت بر عاشق سختي اسخوانها پيشه را از اندوه برالم

يمشي يعرضني الظبيا بشلمه وقد دري ان من الحاظها سقمي

مي برد نام نكار را سوي سياه بام عيب كند اورا و در دوستي اورا دانست از چشمهاء اوست بيماري من

ان عرضت ونات او اقبلت ودنت فهي المنى والهوى النجدي من شيمي

اگر روي بگرداند و دور شود يا پيش ايد و نزديك شود پس او ارزوست وعشق نجدي از خوي منست

ورب ليل طليح النجم قصره بها الشفا آن من لثم وملتزم

و بسا شبي مانده پروين كوتاه كرد بدان دو شفا از بوسه و كنار

تقبيلة كانها الصقر فرصتها التقى في عناق خدها وفمي

بوسه كه ان هم چون نفس ... رخ او و دهن من

ولم يكن بينها الا التقى وطن وهل خطرت الى ما شانني قدمي

و نبود ميان ما مكر پرهيزكاري و هيچ قدم نهاد سوي بدي ... نكشت قدم من

ثم افترقنا فاغتنمنا مباسمها عن البروق واجفاني عن الديم

پس جدا شديم بي نياز كردمارا خنديدنهاي او از برقها و پلكهاي چشم ما از بارانها

والثغر منها كعقد وهو منتظم والدمع مني كعقد غير منتظم

و دندان او چون عقد و او هم پيوسته است و اشك از من چون عقد ناپيوسته

والليل يشتق ضيا الصبح ظلمته كعابس ما به انس لمبتسم

و شب مي برد روشنايي روز را تاريكي او چون ترش روي مونس نيست ... خندان

ان شاع من ذنبها عن عفتي خبر فان شاهدها فيما حكت كرمي

اگر اشكارا شود ... خبري پس گواه او در انچه حكايت كند كرم من

ونفحة من ربى ذي الاثل بلغني بها نسيم من البر الغلب احيا نا

و بادي از ... بمن رسانيد ... زنده كرد

ولم تطب لي بها من روضة انف تهاج رياها اطرابا واشجانا
وخوش نشد خاک آن ازمرغزار تاجنبد بوی های آن طربها واندوهها

لكن ذا الاثل طاب الواديان به حيث الرباب تجر الذيل احيانا
لکن خداوند اثل خوش شدند دو وادی بدو حیث اسم معشوقه می کشد دامن گاه گاه

ولم يكن لي اكناف الحمى وطنا ولا الفوارس من نبهان جيرانا
ونبود مرا درکنارها جایگاهی ونه سواران از قبیله بنی نبهان همسایه

فلم يزل لي هوى طائية علقت حتى استفدت به اهلا واوطانا
پس همیشه مرا دوستی زنی از قبیله طای آویخته شد تا بیفت کردم بدان اهل او و وطن را

حتى لان نظرت قالت بنو ثعل عيناك يا ابنة ذي البردين ابهانا
فرح خستی تاچون نگاه کند گویند مردمان از قبیله ثعل دو چشم تو ای دختر خداوند دو برد ... مارا

تمشي رويدا فلو نام الثرى ومشت عليه لم يعد الوسنان يقظانا
می رود آهسته پس اگر بخسپد خاک و او برفتی بران باز نگشتی غنوده بیدار

من خرد عرب اكفالها رجح هيف حملن على الكثبان اغصانا
از دوشیزگان زنان عرب شتری دو سرین های ایشان گران باریک میانان برداشتند بر تودها ریگ شاخها

ومن مخافة بين كنت احذره لم اذكر القد كي لا اذكر البانا
واز ترس جدائی بودم حذر میکردم یاد نکردم درازی او را تا یاد نکنم درخت بان را

فهل ترى يا هذيم العيس غادية ام لا فقد آنست عيناي اظعانا
پس آیا می بینی ای هذیم شتران را بامداد کننده یا نه در دستی تا دیدی دو چشم من کوچ را

فهن قلبي وعند المنحنى بدني غادرتم قلوبا اذ فارقن ابدانا
در ایشان است دل من ونزد موضع منحنی تن من ... دلها چون جدا شوند از بدن

من قبل او بكا حتى بكت ابلي رفقا هذيم فقد ادميت اجفانا
پس نفر ... ای هذیم ... نرمی کن ... خون آلود کردی ... پلکهای ما را

لا انت تعجبنا يا نجد بعدهم ولا لنا بالحمى عيش كما كانا
نه تو شگفت آری مارا ای نجد بعد از ایشان ونه مارا بحمی عیش است چنانکه بود

وقال

ذرِ اللومَ يا ابنَ الهاشميةِ انني بغيضٌ الىّ العاذلـ ـن

بگذار ملامت را ای پسر هاشمی نامی دشمن داشته است سوی من ملامت کننده در دروغ گوی

وللبانةِ الفيناءِ ظلٌّ الفتهُ فلا ينزوي عني ولا يتقلّصُ

و مر درختان را شاخ او سایه است الفت کرده ام آن پس پیچیده نشود از من و واپس نجهد

ويَنمي هواها ثم يزدادُ جدةً وكلُّ هوى يا سعدُ يبلى وينقصُ

و دوستی او بس زیادت می شود نو بنو و هر عشقی ای سعد کهنه شود و کم شود

وقال

هي الجرعاءُ صاديةٌ رباها فزرها يا هذيمُ اما تراها

این موضع ریگ تشنه است بلندیهای او ای هذیم زیارت کن آن را

وخلّ لها دموعك واكفاتٍ وكيف السحبُ واهيةٌ كلاها

و بگذار در آن اشکهای تو را چون چکنده و چون سحاب در آن حال است سستی کننده

ولا تدعُ لها ادماءَ حتى يروّقها على لغبٍ طلاها

و نرسان آهوان را می رانند بر ماندگی بچگانش را

تنشّى ولن تخشك اذ نزلت هي ابنةُ وايلٍ لولا شواها

ای فراموش کننده یاران تو چون پیدا شد او دختر قبیله وایل است اگر نبودی پاره اعضاش بودی

وانت تخالها ظميا تمشّي على خفرٍ وقد فقدت حلاها

و تو می پنداری تا اسپاه ... می رود بر شرمگینی و در دستی ناله کرد حلیهاش را

وما فتخاءُ تنفضُ كلَّ ارضٍ بعينٍ ان رنت بلغت مداها

و نیست عقاب ... هر زمینی را بچشمی چون نگاه کند برسد بآخر نهایت

جريمةُ ناهضٍ يشكو طواهُ اليها وهي شاكيةٌ طواها

کسب کننده ... گرسنگی او سوی فرخا و او شکایت کننده است از گرسنگی خود

فطارت والفؤادُ له التفاتٌ اليه وقد عناه ما عناها

پس پرید و دلش برای او نگرستنی است سوی او و در رنج آورد ... آن را

تصيدُ ولا تحيدُ ولو تخطّى بها ما حاولته الى زناها

صید می کند و نگردد ... سعی ...

فيسن نحبها فلكل نفس من الطلب المنية او منا يا

پس ميسر كند مراد خود را وهر نفسى را از جستن يا مرگست يا آرزوها

وعادت تبتغيه ولم تجده وكاذيب بحثها جواها

وباز گردد طلبيدن نجد را ونيافت وجز دروغ نبود گلداز جان اورا درد دل او

وبانت وهي تنشد بعين موزقة يصابن بها كراها

وشب گذاشت ومى جست الحضرا بجسمى تا خواب مفارقت كرد از خواب او

بابرح من اخيل اسى ووجدا اذا الحسنا شطبها نواها

دردمندتر از ديدار تو از روى اندوه وغم چون زن خوب روى دور كرداورا دورى او

نبيلة ما توارى الاذن منها صموت حجلها خفق حشاها

بزرگ است آن خستان كند ازادها خاموش دخلخال اوى مضطرب احشا از بارنيكى

لها بيت رفيع السمك نجم به تنزه اذا نسبت اباها

اورا نسب خانه كند آسمانه رفيع بود نه نزع شوند چون نسبت مى برد پدر او

اطار الخرر بقيتها وظنى تحققه اذا اقبلت فاها

مى بندام تا سراب ابرهيتين اثير وظن من راست كند چون بوسنم دهنش

متى ابتسمت تكشف عن اقاح تقرطهن سابية نداها

هرگاه كه بخندد باز كند از اقحوان تا گوشوارى ميدارد ابر شبانگاهى نزدكان

احب لحبها تلعات نجد وما شغفي بها لولا هواها

دوست مى دارم براى دوستى او ده گلدر بسيار را از نجد ونيست آرزوى من از ان مر عشق او بودى

اما والراقصات تقل ركبا كانهم الصقور على مطاها

آگاه باش سوگند بشتران نوبنده بردى دارند كاروان را گويا اشتان بازند بر نشستنها برنيهاى ايشان

لين تمين بي والليل داج اليها العيس مايلة طلاها

تا بيندازند مرا دوراطلا ابرتر بود سوى معشوقه شتران ميل ابنده گردنها را

فان لها اوانس ناضلتني الحاظ تعيض بها مها ها

بدرستى كه آن اندكه ... اشكهاى ... كاوان كوهى

ومن شعابه الغدران تخدي اليه النجايبات على وجاها

وبمارکاه است نادران بمارکاه حوضهاست می نوند سوی او شتابندکان بر سودکی

وتلصق صحة بالدامنها اذا اعتنقت كلاكلها ثراها

و می دوسانید سردستی را برخوردی از وجون در کنار کرد سینها ایشان خاک

وقال

نزلنا نعمان الاراک وللندی سقیط به ابتلت علینا المطارف

فرود آمدیم موضع نعمان اراک ومر نمی شبنم را بطان ترشد بروی کلیمها

فبت اعانی الوجد والرکب نوم وقد اخذت منا السری والتنایف

شب گذاشتم رنج می کشیدم از اندوه و دستی سواران خفته بودند و بدرستی تا بگرفت از ما شب رفتن وسا بانها

واذکر خودا ان دعانی علی النوی هواها اجابته الدموع الذوارف

و یاد میکنم زن جوانی را تا بخواند مرا بر دوری عشق او زن اجابت کرد اورا واشکها ریزان

لها فی بحانی ذلک الشعب منزل لئن انکرته العین فالقلب عارف

او راست در جانب این دره منزل اگر نا آشنا کند چشم او را پس دل شناسنده است

وتقفت به والدمع اکثره دم کأنی من عینی بنعمان راعف

بایستادم بدان موضع واشک بیشترین خون است گویا که از چشم من بنعمان خون از بینی آمده است

[illegible]

وقال

فؤاد بین الظاعنین مروع وعین علی اثر الاحبة تدمع

دلیست گرانی کوچ کنندکان ترسیده وچشمی بر اثر دوستان اشک ریزند

وکیف اواری عبرة سمحت بها وان حضر الواشی وسلمی تودع

و چگونه پنهان کنم اشکی را که جوانمردی کردند بدان واگرچه حاضر شد غماز و سلمی وداع میکرد

فیا دهر رفقا ان بین جوانحی حشاشة نفس من اسی تتقطع

ای روزگار آهسته باش تا مدارا کن بملوها که میان اندرون استخوانها نای جانیست از نفس از اندوه پاره پاره میشود

فما کل یوم لی فؤاد تروعه ولا کبد مما به تتصدع

نا نیست هر روز مرا دل تا بترسانی او را ونه جگری که از آنچه بدانست شکافته می شود

الجمع شمل او تراح مطیة وانت بتفریق الاحبة مولع

آیا گرد شود پراکنده یا آسایش کند بارکی و تو بپراکنده کردن دوستان حریصی

ولما تجلت للوداع واشرقت وجوه كأن الشمس منهن تطلع

وچون هويدا شد براى وداع وروشن شد روها كويا آفتاب ازيشان بر مى آيد

وقفنا بوادي ذي الاراك والحشا تذوب وما للصبر في القلب موضع

وبايستاديم بوادى خداوند اراك واندرون شكم مى گدازد ونيست مر صبررا در دل جاى

وابين بها الاحباب مودع على وجل يتلوه دمع مشيع

ونيست ميان دوستى وداع كننده بترس كه از پى آيد اشك در پى رونده

وتكاد اجفان يشرقن بادمع ~~وجوه كأن الشمس منهن~~ تطلع

ونزديك بود كه پلكها بخشم در گلو گيرند اشكها را

فليت جمال المالكية اذ نأت بنجد وهي حسرى وظلع

پس اى كاش اشتران مالكى چون دور شدندى بنجد در آن حال او مانده بودى ولنگ شده

فلم حملتها وهي كابهة النوى الى حيث لا يستوقف العيس مرتع

پس چرا برداشت او را دورى را سوى آن خاك كه نه ايستادن خواهد شتران چراگاه

وقفن تصيف بالحمى لا تملّه وفيه لمن يهوى البداوة مربع

پس بهاركا ميگسترند بحمى ملول نكنند درو مر او را بهاركاهى

وعاينة وصل لا تصامت اذ دعت واخرى ورقا يدعوا فاسمع

واى ببساز ناز من عرض خود را خاموش شدند چون بخواندى وخواهيى ورقا مى خواند شنوم

ونوا الغدر لا يرعى تليد مودة ويقتاده الود الطريف فيسرع

دوستى كهن را نگاه نمى دارد ومى كشد او را دوستى نو

ولو سألتني غيره لرددتها به فالهوى للمالكية اجمع

واى خواستى از من چيزى باز گردانيدمى آن را بس عشق مر مالكى راست جمله

رمتني غداة الخيف ليلى بنظرة على خفر والعيس صعر خدودها

ودال

بامداد خيف ليلى بنگريستن بر شرم وشتران كج بود رويهاى ايشان

فما لاذني نالته الا بهمّ تحاني بخفيه الذ... ع عقودها

بس پناه گرفتن ... عقدهاى

وأذرت بجمع والمحصّب عبرة وظلّت باطراف البنان تذيفها

وبفشاند درجمع ومحصب وهر دو موضع اند اشکی را بسر انگشتان کنارها انگشتان

من البيض لم تعرف سوى البخل شيمة ولم يرج الا بالاحاديث جودها

از زنان سپید کی ندانند جز بخل خوییی ونداراند امید جز سخن جوانمردیش را

شكت سقما الحاظها وهي صحة فلست ارى الا القلوب تعودها

شکایت کرد از بیماری نگرشهای او واو درستست پس نیستم کی بینم جز دلها را کی باز پرسد او را

نظرت وعلم من نطاق بلد الذي يأوي شادن بالاجرع عين كحيل

نگاه کردم وبسیار نگرش ... سوی آهو بره موضع اجرع سرمه درکشیده

تناول اطراف الاراكة وارتدى بظل طوته الشمس عن ضئيل

می خورد کنارهای درخت اراک ودر ... سایه کی دور کرد آفتاب از زار

يودي ان استطيع فيتقي لظى حرها من اضلعي بمقيل

دوستی من آنست کی توانم ... از زبانه گرمی از پهلوهای خوابگاه

وللقلب سلمى في الحشا فهو شبهها ملاحة طرف يا هذيم عليل

والقلب ... سلمی درا درون شکم ... ازروی ملاحت چشم ای هذیم بیمار

فان لمت لم ينظم بحبيبين تحتنا بسيد اطول الدهر سلك سبيل

... دو دوستان را ... درازی روزگان ... رشته راه

انا امرء كاها النطح جيدا ومقلة وليس لها في حسنها ببديل

... ماننده او را آهو از گردن وچشم ونیست او را در نیکوی او مانند

تميط لثاما عن محيا البشرة وبيض رقيق الشفرتين صقيل

دور می کند ... از روی ... تنک دو ... شمشیر صیقل

ويشكو وشاحاها من الخصر دقة الى ثقل من الارداف نبيل

وشکایت کنند دو وشاح او از باریکی سوی ثقل ... بزرگ

وتثنوا انتحالا وفي سحرهما حبا على نظر يسبي القلوب كليل

وگاه کنند ... دو چشم فراخ ... دلها را

بكت اذ رأت عيسى يقرّب للنوى سحيرا وصحبي اذ دنوا برحيل

بگریست چون بدید شتران مرا نزدیک گردانید برای دوری امروز و یاران من دستوری دادند

وقد فاض دمع ضاق عنه مسيله على صحن خدٍّ لم يسعه اسيل

و بدرستی روان شد اشک تا تنگ شد ازو جای رفتن او بر افراز رخ نمی گنجد روی دراز

واودعتها قلبي وصبري كليهما وأبت بهاني رنّة وعويل

و ودیعه نهادم در دل من و صبر من هر دو و همراه او در نالیدن و گریستن

فما الصبر عن وجه جميل منحته هواي اذا فارقته بجميل

پس نیست صبر از روی خوب بخشیدم اورا دوستی خود چون جدا شدم نیکو

قضت وطرا مني النوى وتخاذلت قوى العيس وانضمت عليها المفاوز

گزارد حاجتی از من دوری و فرو گذاشت قوتها شتران را و بهم در شدند بر بیابانها

وتضوي لذات الضال قال وبالنقا شجٍ وعلى وادي الاراكة ناشز

و نشتر زار می برای درخت ضال دشمن و موضع بر وادی اراک بالا شونده

ولولا اذاة الوشاحين لم يكن لمثلي عما يعقب العز حاجز

و اگر نبودی رنج دوشاخ بودی مرمثل مرا از آنچه در پی کند بزرگی را بازدارنده

يعيّرني بالعجز صحبي وساعدي شديد ولكن المتيّم عاجز

سرزنش می کنند مرا بناتوانی یاران من و بازوی من سخت است ولکن عاشق عاجز است

وما في سلوّ النفس عنك طماعة فما هذه الاهواء الا غرائز

و نیست در خالی شدن نفس از عشق تو طمعی پس نیست این آرزوها الا طبیعتها

وممن تبع من مسقط الرمل بالحمى بخاصره وادٍ اغنّ خصيب

و بسیار بازگاه از مسقط رمل در حمی دکشی رفته در وادی بسیار گیاه فراخ

تحلّ به ظمياء وهي حبيبة الي فمغناها الي حبيب

فرود می آید بر آن سیاه لب و او معشوقه است مرا پس منزل او سوی من دوست داشته است

اذا سحبت اذيالها في عراصه وجدت ثرى تلك الرباع يطيب

چون کشیده شد دامنهای خود را در عرصه خانه بیابی خاک آن سراها می بوید بوی خوش

وتحلو بفي الشعر ما اطربت به ۞ وما كان يحلو لي لديّ يب

غزل نزد من كاشمير غ شد ونبود ازان در دهم شعر شیرین شود

ولما رأت وخط القتير بلمتي ۞ تولت كما راع الغزالة ذيب

گرگ آهو بره را خاك سفيد بازگشت بكيسوی من بسوی ناپیر كردن وچون بديد

وكنا كغصني بانة طاب عرقها ۞ فطالا ولكن ذابل ورطيب

وترشد لكن پژمرده بس دراز شدند بيخ آن خوش بود درخت بان چون دوشاخ وبوديم

فما بالها ترمي الي بنظرة ۞ يغانلها البغضاء وهي تريب

در كمان ميانداز واو دشمن بازی كنان نگرش سوی من مياندازد بس چيست او را

كأني ابتدعت الشيب او ليس في الورى ۞ ذوايب في اطرافهن مشيب

سپيدی در كنارهاشان كيسوها در مردم نيست يا بموی را نو آوردم تو گوئی

ولا غرو ان اكسي القلى من كواعب ۞ رداء شبابي عندهن سليب

ربوده است نزد ايشان جامه جوانی من از زنان پستان دشمنی پوشانيده شوم وعجب نيست

وقال

وممتنف تدتنه من جانبي حضن ۞ بحيث يرخي قبالي نعلي الماشي

رونده ودر دوال خود را فرو گذارند از دو جانب كوه حضن اشكال پاست انداختن تهامی

والعاصبية تذري دمعها وجلاً ۞ والصب لا امن فيه ولا خاش

ونه ترسنده وعاشق نيست ايمن درو اشك خود را ميافشاند ازترس

يقول بها والدجى تلقى كلاكلها ۞ حديثنا بين سكان الحمى فاش

آشكار است حمی ساكنان ميان سخن ما سينهٔ خود را ميافكند وتاريكی میگوید

فقلت لا تخذ بهم انهم نفر ۞ لا يستطيعون ايناسي وايحاشي

ودرشتی كردن مرا انس كرفتن مرا طاقت ندارند كروهی اند ازايشان مترس پس گفتم

ظن من القوم يرمون البري به ۞ وما يخيل منهم نافي انحاشي

دل كرزنده ازايشان وبخيل نيست از ايشان گمان است از قوم

اذا التقينا ولم يشعر بنا احد ۞ وصنت سري فماذا يصنع الواشي

غماز چه كند پس نگاه داشتم راز من را ونداند مارا كسی چون بهم رسيديم

نظرت وللادمع النواضح في الربى بشرقي نجد يا هذيم حنين

نگاه کردم و مر اشکهای ریزان را در پشتهای جانب مشرق نجد ای هذیم ناله است

الى خفرات من نمير كانها ظباء لخيلات المدامع عين

سوی شرمگینان از قبیله نمیر گوییا ایشان آهوان اند سرمه درکشیده جایگاههای اشک فراخ چشمان

اذا ما تنازعنا الحديث اشتفى به من الوجد متبول الفؤاد حزين

چون تنازع کردیم سخن را شفا یافت بدان از اندوه تباه شده دل اندوهگین

كان الذي استودعته منه لؤلؤ يلوح على ايدي التجار ثمين

گوییا آنکه ودیعت نهادم از او مروارید می درفشد بر دستهای تجار قیمتی

وقد سمعت لي غيرها بشاشة ومثلي بها عند الكرام قمين

و دیدی تا بنمود مرا ... شادی و مانند من سزاوار است نزد کریمان

وسنخصاص الخدر طرف مسع ونحر وخد واضح وجبين

و بنمود شکاف پرده را چشمی و گوشی و سینه و رخی روشن و پیشانی

وقالت سليمى مرحبا بك ما الذي اثار البلوى عليك يبين

و گفت سلیمی فراخی باد ترا چیست مارا که می‌بینم ... بر تو پیدا می‌شود

فقال هذيم وهو خل وناصح لها وعلى اسرارهن امين

پس گفت هذیم و او دوست منشد و پند دهنده اورا و بر رازهای ایشان استوار

الم تعلمي ان الصبابة اجحفت به واخوك العامري سمين

ای نمی‌دانی که دوستی کار تنگ فرا گرفت بدو و برادر تو عامری فربه است

فقالت له من انت تبغي انتسابه فقال هجان لم يلده هجين

پس گفت اورا کیستی تو که می‌جویی نسبت اورا پس گفت خالص که نزایید او را ...

ابوه عليمي النجار وامه ابوها زهيري نماه عرين

پدر او علیمی است گوهری او و مادر وی پدر او زهیری است برآورد او بیشه

فقالت يمان ابعد الله داره من نازل صاحب وخدين

پس گفت ... دور کرداد خدای سرای او را از نزار ... دوست

تحن فما للكلب بارضنا قرار يقيها النائبات [illegible]

فرحنا وبالكلبي غيظ تجنه ولي من هواها رنة وانين

كاني وإياها بسابغة النقا أخو سقم يشكو الجراح طعين

وقال

وسائلة عن سر سلمى رددتها على غصة من وجهها استبينها

ولو كان يبدو ما تسر جوانحي لبئس إذا من آل فهر أميمها

وقال

وريم رماني طرفه بسهامه فما أخطأ الرامي وهن صياب

الفيته في بيض البرق عند ابتسامه وعيني إذ أحيى البكا سحاب

وللصارم المأثور يحميه قومه به من رقاب العاشقين قراب

إذا الليل واري منكبيه بداوه أو استل من وجه الصباح نقاب

ذكرتك بالظبي الصريمة والعدى أسود الشرى والسمهرية غاب

وقد حدث الواشي بما لا رأيته فما ذا بحبيه بفيه تراب

ويبكر والبان يعان له الكرى ليتعب فينا بالفراق غراب

وبعد لبني صحبي ولعوض عنهم فهم لا رضوا عني وعنك غضاب

وملامت کنند مرا یاران من ازیشان پس ایشان خشنود نیستند از من واز تو خشمناک

ويأتيك احيانا عتابي فربما يروض ابيّ الود منك عتاب

ومی اید ترا گاه گاه عتاب من پس بسا ریاضت میدهد سرباز زننده دوستی را از تو عتاب

وانت الذي استاذنت والقلب فارغ عليه فلم يسدل عنه حجاب

وتوئی انک دستوری خواستی ودل من فارغ است پس باز نداد مرا برو از تو پرده

تجلت كأني سلك عقد ودرة فريضي فنظمي حيث ينظ سحاب

گردن بند ... تا گوئی که من رشته عقدم ... انجا که ... آویخته شد

وقال

أعصر الحمى عد فالمطايا مناخة بمنزلة جردا ضالح مقيلها

ای روزگار حمی از گرد تا سرزان ... زانو زده اند منزل ناخوش روشن جفتن گاه ان

لئن كانت الايام فيك قصيرة فلم حقه لي بعدها استطيلها

اگر باشد روزها در تو کوتاه پس حق نا الذ مرا بعد ازو که دراز می کشم

وقال

هل في ديارها على الخلصاء اضحك المزن روضها بالبكاء

ایا در سرای اوست بر خلصا (موضع) خندانید ابر مرغزاران بگریستن

وكساها الربيع حلة نور نسجتها انامل الانواء

وبپوشانید بهار جامه شکوفه بافت انگشتان باران

فسل الركب ان يميلوا اليها بصدور الركاب للانضاء

بپرس وبخواه از سر سواران تا میل کنند سوی او سینها شتران لاغران

انها منزل له النغم الاخرع في ميعة الشباب دار

... بود ... که نغمه ... در موسم جوانی جامه را

وكأني ارى باطلالها وشما خفيا بمعصمي ظمياء

وگوئی من می بینم براهای او نشان پوشیده بر دو ساعد سیاه لب

ايح تلهن من فتيات العتم اشباهها من الظباء

خوشتر ... خالهای ... ازاهوان

كبدور على غصون ظما في حقوف يقلهن واء

چون ماهها تمام بر شاخها نشسته در تودهٔ ریگ بر میدارند سیراب

ان تبسمن فالثغور اقاح لجن غب الغمامة الوطفاء

چون بخندند دندانهاشان گلهای اقحوان اند شکفته شد در عقب ابر بسیار قطره

تتثنى حين ينشر الصبح سمطيه مساويكهن من صهباء

بر زبان وقتی باز کند روز دو رشتهٔ خود را مسواکهاشان از شراب سرخ می شود

وبنجد للعامرية ربع بربابه معرس للاهواء

و بنجد عامری را سرایست بر بستهٔ آن فرود آمدن جای عشقهاست

غادة تملا العيون جمالا هي داء منهن وهي شفاء

نو اندامی پر کند چشمها را خوبی او درد چشمست و او شفای ایشانست

فتمليتهن في عيشة خضراء تندي كروضة غناء

برخوردار شدم از روزگار در زندگانی سبز تر می شد چون مرغزار بسیار گیاه

وادعوى بطلي وعاث بياض من قتير في لمة سوداء

باز ایستاده شد باطل من و فساد کرد سپیدی از پیری در گیسوی سیاه

فظلام الشباب احسن عندي من مشيب يظلني بضياء

و سیاهی جوانی نیکوتر است بنزد من از پیری سایه افکند مرا بروشنائی

ولذكرى ذاك الزمان حيا نبي تلوى بي زفرة الصعداء

و از یاد کرد آن روزگار بیشهای من می پیچد مرا نفس سرد

كلما اوقدت على القلب نارا شرق العين يا اميم بما

هر گاه که برافروزد بر دلم آتشی در گلو کرده چشم ای امیمه به آب

وقال

جوانح للغرام بها وشوم ولاجفان على ارق نجوم

پهلوها در عشق او نشانهاست و چشمها بر بیخوابی می گردد

لئن ندت ظلوم واسهرتني فذلك دابها وهي ظلوم

اگر بگریزد ظالم و بیدار کرد مرا پس آن عادت اوست و او ظالم است

وَلَو سَأَلتُ نُجُومَ اللَّيلِ عَنِّي لَأَخبَرَهَا بِمَا أَلقَى النُّجُومُ

واگر خواهمی بپرسم ستاره شب ازمن خبر دهند بانچه دید ستارها

أُرَاعِيهَا وَلِي نَظَرٌ كَلِيلٌ يُغَلِّفُ غَربَهُ الدَّمعُ السَّجُومُ

نگاه میدارم مرا نظری کند باو می دارد تیزی اورا اشک ریزان

فَمَن لِي يَا ظَلُومُ بِمُستَهَامٍ يُرَاوِحُ بَينَ جَنبَيهِ الهُمُومُ

پس کیست مرا ای ظالم بعاشق سرگشته تا کار می‌زند میان دو پهلوی او غمها

أَلِيتُنَا بِالحَزنِ عُودِي فَإِنَّنِي طَأمَنتُ أَحشَائِي عَلَى لَوعَةِ الحَزَنِ

ای شب ما بزمین درشت بازگرد تا من برد آرم درون شکم خودرا بر سوزش اندوه

وَأَذرَيتُ دَمعِي بَينَ دِي عَلِيلِهِ فَلَم يَتَحَمَّل بَعدَهُ مِنَّةَ المُزنِ

و می‌ریزم اشک را تا سیراب کرد تشنگی اورا پس برنداشت بعد ازو سپاس ابررا

وَأَقسَمتُ بِالبَيتِ الرَّحِيبِ فِنَاؤُهُ وَبِالحَجَرِ المَلثُومِ وَالحِجرِ وَالرُّكنِ

وسوگند خوردم بخانه فراخ گرداگرد او وبسنگ بوسه داده وکنار ولوشه

الحجر والرکن
از فضلای حطیم ...

لَأَنتِ إِلَى نَفسِي أَحَبُّ مِنَ الغِنَى وَذِكرُكِ أَحلَى فِي فُؤَادِي مِنَ الأَمنِ

که تو سوی نفس من دوستتری از توانگری وبیاد تو دردل من شیرینتر از ایمنی

فَلَم غَادَةٌ جَلَّى ظَلَامَ وُجُوهِهَا وَبَدرُ الدُّجَى مِن حَاسِدِيهَا إِلَى الحُسنِ

بس دوست بلغ ... تا دوری ترا روی او وماه شب تاریک از حاسدان او بود در نیکوی

خَلَوتُ بِهَا وَجدِي ثَالِثُنَا التُّقَى وَرَابِعُنَا مَاضِي الغِرَارَينِ فِي الجَفنِ

خلوت کردم باو تا که تنها وسیوم ما پرهیزگاری بود وچهارم ما تیز دو تیزهای در نیام

يَذُودُ الكَرَى عَن لَحظِ حَيثُ تَعَقَّبَهَا فَلَمَّا افتَرَقنَا صَارَ كَالقُرطِ لِلأُذنِ

میداند خواب را ازنا بحثی تا زین وقت عقب لیس انکاه جدا شدیم شد چون گوشواره در گوش

وَآخِرُ عَهدِي بِالمَلِيحَةِ أَنَّنِي رَمَقتُ بِذَاتِ الرَّمثِ نَادِيَ حِضنِ

واخر دیدن من بملیح آن که من نگاه کردم بمحاکاه آتش نخ حضن شیع

فَحَيَّيتُ أَهلَ الضَّوءِ وَهيَ تُشِبُّهَا عَلَى قَصَدٍ لِلخَطِّ بِالمَندَلِ اللَّدنِ

پس درود دادم اهل روشنائی را و او میافروخت برنیزهای خطی عود نرم

فقالوا من الساري وقد بلّ الندى فقلت ان ارض ضل في ليل الدجى لا

بس گفتند کیست شب رونده وبدوستی تر کرده است شبنم بس گفتم مسافری گم کرده راه در شب تاریک

له حاجة بالغور والدار بالحمى وبنجد هواه وهي تعرف ما اعني

او را حاجتی است بر زمین غور وسرا بحمی است وبنجد هوای اوست واو می داند آنچه می خواهم

وقال

طرقت اميمة والكواكب جنّح والليل سحب بالحمى اذيا لا

بیامد امیمه ودر آن حال ستارگان مایل بودند وشب می کشید بحمی دامنها

في خمس بيض الترائب اقبلت يشكو الي خصورها الاكفا لا

در زنان پنج سپید سینها پیش امدند شکایت کرد سوی کمرگاهش از کفلها

وتجدّ لي في الفجر ينهض في الدجى فجرا وان جنح الظلام وصا لا

ودعوی کرد برای من در روز سرخی خاست در شب تاریک واگرچه ایستد تاریکی وصال

طلعت علي من الحجال غزالة ورنت الي من الدلال غزا لا

بر امد بر من از حجلها اهوی ونگاه کرد سوی من از ناز وغنج چون اهو بره

فاشتمها والحلي يلثم بعضه سرّا ويخبر بعضه العذّا لا

پس بوسه دادم او را در آن حال که می بوسید برخی از آن زیور را راز نهان تا بیراهه وخبر داد بعضی ملامت کنندگان را

فظللت اذ نشر الصباح برداءه اشكو الوشاح واشكر الخلخا لا

ودر ایستادم چون باز کرد روز جامه اش را شکایت کردم از وشاح وشکر میکردم از خلخال

وقال

الا بابي ادنى الاثلات ربع سقى طلليه مجرى الروي

ای فدا باد مدام ترا نزد شورگز سرا بیست آب دهاد دو نشان سرای آن را از آب چشم سیراب کند

لطمت البيضة الابيض حتى ترلخت في اذنيها المطي

تا بخ زدم سوی او روی زمین را از آنگاه که سست شد در مهارشان شتران

فلم تعاقب العصرين رسم يلوح كانه وشم خفي

سرخیر ساع وبوال روز وشب سرای را که می تافت چنانکه کار پنهان است

فقد باد الربيع به واسقى كما نشرت غلائلها الهدي

بس برد بستی تا علم کرد بهار بوالی وبودن که چنانکه باد کرد جامهای نو را عروس

وكاد رباه تزخل في رداء من النوار فوقه حبي

ونزديك بود ... بسبب ماي او بخرامد در جامه از شكوفه با قامت ابي

محل للواعب فيه مغنى اطاب ترابه المرط الندي

مروداميل نجاست مردان نازنينان را درو منزل خوش كرد خاك ان را جادري تر

اذا خطرت به نمت عليها رياح البتنية والحلي

چون بخرامند مران سخن چيني كرد بروي بادهاي تني وپيرايه

فما ادري الاح قلوب طير على اللبات منها ام ثدي

پس نمي دانم كه بر سيند قطاي مرغان بر سينها از ان يا پستانها

ذكرت به سليمى فاستهلت دموع بالنجاد لها اتي

ياد كردم در ان سليمى را پس بر بخت اشكها بدوال شمشير اورا ايند

يعوض شمامها شوقي فذلت له واطاعه الدمع العصي

رام مي كند سموس ان را ارزوي من ودرمان بردار گرداو ورا پس حواريز اورا اشك عاصي

وما ان الخطوب به شحيح ولكن الغرام به سخي

وانيكه من در كارها بدو بخيل ولكن عشق بدو جوانمرد ست

واسعدني عليه من قريش طويل الباع ابيض عبشمي

وياري دادمرا بروي از قريش دراز بازو سپيد از فرزندان عبد الشمس

وظل يعيرني دمعا وقلما تلقى صو به وجه حيي

ودر استاد بعاريت دادم اشك ناسزا چه ... باران او روي سرگين

وحسبك من كان الظن في راي عبراته فيبكي الخلي

وبس است ترا ... از بي بيند ... ديد اشكهاي او ... حال ...

وقال

ثنت طرفها عني نوار واعرضت وللركب بين المازمين ضجيج

بگردانيد چشم او از من نوار وگردانيد ومرسترسواران را ميان ... بانگ كردن است

وماذاك الا من عتاب نبذته اليها على عمد ونحن حجيج

ونيست ان جز از عتاب ... ان را سوي او برترس ... وما حج كننده

وقلت لها كم تهجرين وعيشنا له رهن يصبي القلوب

وگفتم اورا چند ببری از ما وعیش ما اورا سکوفه است عاشق کند دلها را دسا

فقالت معي ان ذنت ما يوقظ العدى وهم كالاسود الغلب حين تهيج

پس گفت با منست تا اگر زیادت کنم لخ بیدار کند دشمنان را واسان چون شیران شیر کردن دفع الکلمه شود

فللحلى لا عز الدنانير رنة وللمسك لا عاش الظبا اريج

مر حلی وسرایم را تا عز مباد دینارها نالیدنیست ومر مشک را تا مرزیان اهوان بویی

والفة للخد ظاهرة التقى لا سرها في عامر ما تمنت

وبسا الفت گیرنده مر برده را سیرا بزهرکاری مر فسا ایسازرا در عامر الخ امید میدارند

تحل بنجد منزلا حلت العلى به فاستقرت عنده واطمانت

فرود می آید در نجد منزل را تا فرود آمد بزرگی دران منزل بس قرار گرفت نزد او وارام گرفت

تذكرت والركب مغف وساهر وهاجر مطاياهم حنين مغنت

یاد کردم اورا در حال آنکه شتران خفته بودند وبیدار وبی انکه ستران ایشان را نالیدن بس نالید

وهم صحابي واجمين وكلهم تقول الا لله نفس تعنت

وایشان یاران من غمگین وهمه شان می گوید ای با مرحبا راست نفسی که در عنا است

اذا احدث الصبح الشآم تاوهت وان نشر الليل الجناح ان انت

چون دور کرد روز دهن ببدرا در راه آید وچون باز کند شب پررا نالد نیز زاری

ولسنا نراها تستفيق من الهوى لها الخير ماذا اضمرت واجنت

ونمی بینیم ما تا اوی بسم تا بهوش ایم از عشق واورا خیر باد چه ایکه پوشیده داشت وپنهان کرد

تهيم اذا ريح الصبا نسمت لها بنجد او الا ركية الورق غنت

شیفته می شود چون باد صبا بوزد اورا بنجد تا حوز ایکی لکنور سرود گفت

وتصبو الى ليلى وقد شطت النوى ومن اجلها حنت ورنت وانت

وعاشق می شوند سوی لیلی ودرستی تا دور کرد دوری واز بهر او نالیدند نالیدند وبالیدند

من البيض لا تزداد الا تجنيا علينا ولو لم نجنها ما تجنت

از زنان سپید الدلم زیاده نمی شود مگر گناه برما واگر سوزی بحل او گناه بکردی

تضن بما تبغي لظن تسبه الاسا ما ظننت بنا حين ضنت

بخیل کند بانچه ما می خواهیم برای گمانی که عیب کند او را ای عمر نگرد انچه گمان برده تمام دفتر را بخیل کند

وما

هل وقفة بجنوب الفالج تجمعنا ام لا مقيل لهذا الصفصف السبخ

صبح ایستادنی هست موضع گرد اورد ما را یا نیست خفتن گاهی مرین هامون نمی شورستان

فارتد لنا منزلا يا سعد نثوي به فليس بالحي من صاحب ولا اخ

طلب کن ما را منزل ای سعد ماوی گیریم در ان پس نیست مرا بحی از یاری و برادری

ان تقر علوة نضوينا به فلج وان ابت ذاك فانزلها ولا تلج

اگر مهمان کند علوه شتران لاغر ما را بوان بسی خواهانی و اگر سر باز زند از ان پس بگذار و فرو مخوان ان

من الطوالع نجدا تظلهم سمر القنا انزا ايد عون ابا

کسی را ببدکان از نجد تا سایه می افکند برایشان نیزهای گندم گون ای پایر است بدعون می خوانند پدر

ارى سيوفهم بيضا كما وجوههم فما لاعينهم محمرة غضبا

می بینم شمشیرهای ایشان سپید چون روی ایشان پس چیست مر چشمهای ایشان را سرخ خشمگین

احل قوم عامر هزتهم احن واستصحبوا من سليمى غلمة نجبا

ای ایشان بنی عامرند در هزن اوردر کینه و بجراع بر افروختند از سلیمی جوانان گزیده

اذا الصريخ دعا حلوا الحبى كرما وحمحم الخيل واهتز الماطر با

چون بانگ کننده بخواند گشایند حبوها را از روی کرم و بانگ زنند اسبان پس بجنبند برای او

يحمون نجدا بارماح مثقفة تجلى الاسنة في اطرافها الشهبا

نگاه دارند نجد را نیزها راست کرده می ماند اهنها در کنارهای ان نیزها ستاره گان

ورب آنسة في الحي ما عرفت سبيا ولم تبد عن خلخالها هربا

وای بسیا انس گیرنده در قبیله نشناخت برده کردن و پیدا نکرد از پای او خلخال او گریختن

تثني بعود البشام الذي يكسرها فما تمج عليه الخمر والضربا

برنیابد چوب بشام اوجی بوسه گیرن ان بر وی سراب و انگبین

ولا تحدث عنه غير الحد وتحلى عنه بما اهوى فما كذبا

و سخن نگوید از او حرف کجی و دروغ ماننده گرد از او انچه دوست میدارم پس دروغ نگفت

قالت لصحبي سرا اذ رأت فرسي من الذي تتعدى مهره خببا

كفت مر ياران مرا بسمان چون بديد اسب مرا اكى بود كه دويد اسب كرة او ازبوسدل

فقال اعلمهم بي انى والله من كان مجهدا خلاف العلى حلبا

بس كفت دانا ترين ايشان مرا نا بدراو مز اكى بوده كلفت نهد بسان كل را ازدو سيدل

ما مات حتى اقر الناس كلهم بعزه وهو اعلى خندف نسبا

نمرد تا اقرار كردند مردمان همه بعزت او واو برتر نام زنست ازروى نسب

وذاك لام بعيد صيته وله فصاحة وفعال زينا الحسبا

وانى على الحق دورست او انه او واو راست زبان اورسيب دكارهاست اراستن ان حسب

فظل ينشدها شعري ويطربها حتى رأته بذيل الليل منتقبا

بس همى كرد است مى خواند شعرمرا ودر طرب مى اورد تا ديد او را بدامن شب نقاب بسته

فودعته وقالت يا اخا مضر هذا لعمري كلام يعجب العربا

بس وداع كرد او را وكفت اى برادر مضر اين بجان من سخنى است شكفت اورند عرب را

انا الذي طبت هام الشهب همتي ولم تكن نسبتي في الحي مؤتشبا

منم انكه بسترد فرق شهب همت من ونبود نسبت من در قبيله بهم سوسته

ولكنني في زمان لا يزال له نكر امور هوية تغري بها النوبا

ولكن من در زمانى هستم كه هميشه او را داهيه است ترسيده اغرا كرده بدان نوايب

لعض لفي من غيظي فشيمته ان يتبع الراس من ابنائه الذنبا

كلم خود را از خشم تلخ كوى او نشسته ادرى ارد سر را اندرون ابنا او دنب را

وذفرة لم تسعها اضلعي علقت بغضبة خلتها بين الحشا لهبا

وسوزشي كه فراخ نشد او را دو بهلوهاى من اويخته بخشمى بنداشتم ان را ميان هنيكاه زبانه

لاخمدن لظاها منهم بدم يعوم فيه غرار السيف مختضبا

بنشاندن البته زبانه ان را از ايشان بخون كه شنا كند دروى دم شمشير رنك كرفته

فقال

الا لم على نجد وابكي صبابة رويدك يا دمعي ويا عاذلي بن فقا

ملامت كن بر نجد همى كريم از عشق اهسته باش اى اشك من واى ملامت كننده من اهسته باش

فلي بالحمى من لا اطيق فراقه به يسعد الواشي ولكنني اشقى

پس مراست بحمی انست که طاقت ندارم جدایی اورا ازان سبب خوش شود غمّاز ولکن من بدبخت شوم

والام من جيرانه كل طارق يودّ ودادًا انه من ذوي نسقى

وکرامی دارم ازهمسایکانش هر اینده را دوستی میدارد دوست داشت که او از خویشان من است

اذا لم يدع مني نواه وحبه سوى رمق يا آل نجد فلم يبقى

چون نکذارد ازمن دوری راه ودوستی او جز جانی آل نجد پس نکذاشت

ولولا الهوى ما رقّ للدهر جانبي ولا رضيت منكم قريش بما القى

واکر نبودی عشق نرم نشدی مر دهر را جانب من ودراضی نشدی از شما قریش بدانچه بینم

وقال

سحب الشيب بفودي ذيله فتجافت عنه ربات الكلل

بکشید پیری بکنارهای سرمن دامن خود را پس یکسو شدند ازو پرورده پردها

ولقد كان خصاص الخدر يسأل البيض رقاعًا من مقل

وبدرستی که بود کافها پرده مرا میخواست از زنان سپید رقعها از مقلهای چشم

نطوي برد شباب ناعم بين عودي ماءه حتى ذبل

بپیچید برد جوانی مرا روزکاری بربود خوب مرا اب او تا پژمرده شد

واشتعال الهم في قلبي على يفناع الشيب راسي فاشتعل

وافروختن اندوه در دل من بلند شد مقنعه پیری سرمن پس برافروخت

وقال

وحيّ في ذوابة من قريش هم الراس المقدم والسنام

وقبیله در کیسوی از قریش ایشان اند سر ومقدم وکوهان

تجاورهم بنو جشم ابن بكر وفيهم سودد ولهى عظام

مجاورت میکنند درمیان جشم پسر بکر ودرایشان مهتری وعطاهای بزرک

اذا اعتقلوا اخضبت نحورًا واخترطوا سيوفًا قدّ هام

چون نیزه در زیر رکاب ابدارند رنکین کرد سینها وکشند ازنیام شمشیرها بریده شود سرها

وفيهم من ظبا الانس غيد عفائف لا يطور بها اثام

ودرایشان از اهوان خاکی نرم اندامان پرهیزکاران که کرد نمی اید بایشان کناهها

تجن نبالة وتقى وحسنا فضول الريط بينها والاثام

پنهان می کنند بزرگی و پرهیزکاری و نیکوی را زیادتیها جادرها از نسان وهر بند

وفيها عفة الخلوات خود منيعة ما تصافحه الخذا م

ودر ایشان پرهیزکاری خلوتها حوران ممتنعست که مصافحه کند با ورا جفت

ذكرتك يا اميمة في ملم به الاعداء والموت الزؤام

یاد کردم ترا ای امیمه در کارزار دشمنان ومرگ سخت

وخد الارض نعمره بجيع وعين الشمس يكحلها قتام

وروی زمین را سوش شد چون سیاه بام وچشم آفتاب سرمه در کشد در ان گرد

ومن ذكراك والاسلات تدمى فقد ادمى جوانحه الغرام

واز یاد کردن ترا دران حال که نیزها خون الود می شود در درستی خون الود کند پهلوها اورا عشق

وليل فات الخطوات فيه بذكرك فاض ابلعه سجام

ای بسا شب که گامها و قدمها نا یاد کردن تو روان شد

تخوض في الظلال حشاه صبحي احشمهم سراه وهم نيام

در می شد تا ماند کی در اندرون هرگاه یاران من وی بجنبانید ایشان را شب رفتن وایشان خفته

كانهم على الاكوار شرب تمشى في مفاصلهم مدام

سرهای ایشان بر پالانها سران حوار کان بودند دوید در بندها دست وپا ایشان شراب

ولم يتقابل والعيس تخدي الا يطوي سباسبه الظلام

وای بسا ان نیزه ودر آن حال الاشتران دو یدند حز بن بنجد جامها اورا تاریکی

ومن يمنى يودعها واقطع ومن يسرى يغاب فيها زمام

واز دست راست وداع می کند اورا تازیانه واز دست چپ جذابی کرد بالا مهارها

نابت وبينان بلوت ارض تضل بها الادلاء النعام

ودر شدی ومیان نیا بستها زمینی که گم کند اشیانها خود را شتر مرغان

نحبال الغمام وغيث بكن من اجلك ثم اشاعهم السلام

پس درود دهاد ترا اسر وباران نهان گشنها ازبرای تو اشکار الله انسان را درون

وقال

وغريرة كالظبي تلحظ قانصا فانصاع يختلس الخطى وبين

و بسیار بی سیرتی دوسی چون آهو می نگرد صیدکننده پس پراکنده شد می ربایند کامها را و می نوید چون تیر بارها

تكسو بياض الوجه صدغا حالكا كذيل الدجى بسواده مصبوغ

می پوشاند سپیدی روی را بر زلف سیاه دامن تاریکی سیاهی رنگ کرده

وانا الذي تعبت به فصل من بعضها لهاة يشفي بها المدد غ

و منم آن که ... از آن ... سرکشی شفا دهند ... ماری ...

وقال

ومن صاحبي من ذي الاراك بنظرة الى الرمل عجلى ثم كررها الوجد

... ازاک ... سوی ریگ ستابان پس ... کرد اندوه

فاتبعته الاخرى فبي مثل ما به اجل ما استطعت الطرف اسعد

پس ... از جسم ... مانند ... دیگری ...

متى طرقتني نفحة غضوية يفوه برياها الوادر او الرند

هرگاه ... غضوی ... سحر گوید ... یا درخت رند

اذا ما التب فؤاد الصب عن مستقره بوجد كما يقتر عن ناره الزند

... دل عاشق را از قرارگاهش باندوهی چنانکه ... از آتش او قداح

اذا ما الغمام الجون حل نطاقه تخص به نجد ومن ضمه نجد

چون آید ابر باران بگشاد کمر را پس مخصوص شد بدان نجد و آنکه بهم آورد نجد

وقال

يا نجد ما لاحبتي شطوا لم يحمهم ارضك مثلهم قط

ای نجد حبیب دوستان را دور شدند که نداشت زمین ترا مانند ایشان هرگز

ظعنوا فما لك لا تغادر فيهم يا قلب ان حلوا وان شطوا

کوچ کردند پس ... ای دل چون ... و چون دور شدند

وكأن عيسهم على حدق ثدي الجفون دموعها خطوا

و ... اشتران ایشان ... اشکهای ...

الفت جوار الركب غانية يا جوار عقودها القرط

... سر ... عقدهای ...

والعين مما المنى تطبعه والقد مما ينبت الخط

ربعية الاباء ان ينسبن فلها ارام وايل نهط

يا سلم شف الجسم في عدل بي ضنا يشف وراء السخط

وملالت مطلك انه قسم لم يخص مثله الملط

اني لاحي الليل ملتبسا حتى بدت في فروعه شمط

في منزل اودعت عرصته مسكا تنم فتيته المسقط

وقال

لاح برق يلمع لمغرم لا يهجع وهاج وجدا لم يزل تطوى عليه الاضلع

وقد توالت من سناه لمعات تخدع فخال بين ناظري في بينهن الادمع

وكيف يخلى العين من دمع فؤاد موجع صبا الى نجد وقد شدت اليه المطلع

وقلت اذ خص ابو المغوار وهو اروع ولم يكن من صدمات النائبات يجزع

ان خان منها عوده فالمشرفي يطبع لبين الى وادي الغضا فيما اظن مرجع

والعيس قد لخطها على النقيب مربع فما بها ما زوى ولا المراد مقمع

وهن تحت انسج كالهن انسج صبر افقد ارقني حنينك المن جن

وایشان زیر نوارها ادیم بندارئ کاایشان نوارها اند اردوی صبر بس درکی الحجاب کردها بالملال سرجمع تو

يا حبذا نجد وريا الحمى والاجرع وظلال الاملح حواليه غدير مترع

ای خوشا نجد اسم معشوق وحی دان موضع وسایه نان سیاه تلخ گرداگرد حوضی پراب

ربا التي اخنيتها بذي الاراك مربع غرثى الوشاحين ولكن السوار يشبع

اسم معشوق اکنون برای او نحز او بدارک چراگاه نعنی مرموضع باریک دو وشاحش ولکن دست ابخش سیر

اشتاقها والقلب مني للغرام اجمع وبيننا بيدا بايدي النجيات تذرع

ارزومندی شوم اورا ودل من ازمن برای عشق است جملا ومیان ما صحراهاست بدستها شتران رونده پیموده شود

فما السعي بالملام ان حننت يقرع والابل الهوج الا بهن تشرع

بس حسر گوش را نامست چون بنالیدم کوفته می شود وشتران رونده بسوی الفتهاس ارزو میکند

ودال

وشعب نزلناه ذي العيش غرة بمن تبع رحب المحل خصيبه

ووجشیا که فرود آمدیم بران ودر عیش غفلتی بود بیمار کاهی فراخ فرود آمدن جای ارزان

ثم يلينا ماجد اغنانا النهى غرار الشباب المنتضي في مشيبه

وبنون دما بزدل کا درعلاف کرد عقل را بری جوانی سروان کشیده در سپیدی

تخيرنا دخيمة ام سالم به ذي ثرى غض النبات رطيبه

وما درواهی بودیم باخیمه راد مادر سالم بدان جاوند خاک نمکن تازه نبات تراو

دلم من نهايا ضم قطريه سيرنا بذوب الحصى من حزنه في لهيبه

وچند ازدورها کی هم اورد دوکناران را دوفنما می گداخت سنگ ریزها ازوادی در زبانه اتش

وليل طويناه والركب طربة اذا غاب نجم جانح في مغيبه

وبسا شبها که درنوردیدیم ان را ومی شتر سواران را شادی بود چون فرود امد ستاره میل کنده در فرود امدن

فيا نازلي رمل الحمى هل لديكم شفا لصب داؤه من طبيبه

پس ای فرود اینده ریگ حی هیچ هست نزدیک شما دوای مرعاشق را که درد او از طبیب است

وفيكم قرى للطارقين فنازلكم محب ليقرى نظرة من حبيبه

ودر شما هست مهمانی مرانده کان در را پس نازل کرده ما را دوستی تا مهمانی کند نگرستن را ازدوستش

وقال

اخا الغريب اما تنفك بارقة تسمو بطرفي الى الريان او حضن

ای برادر غریب ای همیشه بارقه نگذاشت کند چشم مرا سوی ریان یا کوه حضن

اصبو الى ارض نجد وهي نازحة والقلب مشتمل مني على الحزن

میل می کنم سوی زمین نجد و او دور شده و دل من گرد برآمده از من بر اندوه

واسأل الركب عنها والدموع دم بناظر لم تخط جفنها على وسن

و می پرسم از سواران از او و اشکها خونست بچشمی که نه خوشست پلکی بر غنودنی

وان سرى البرق من تلقائها عرضت عيني بذي سلم من منزلي خشن

و چون شب رود برقی از برابر آن تنگ دل شد چشم من در موضع ذی سلم از درون جای درشت

والريح ان نسمت علوية نفحت بالنفحة علوى الى الوطن

و باد چون بوزد از بلندی مبارک کند باشکر تا یاد دهی علوی سوی وطن

فهل سبيل الى نجد وساكنه لهم من الف المصرين للظعن

پس هیچ هست راهی سوی نجد و سوی ساکن او از الف ... در حرکت از او

ليس العراق له بعد الحمى وطنا يميس عافية بين الحوض والعطن

نیست عراق برای او بعد از حمی وطنی که خرامد خواهنده میان حوض و جوانگاه شتر

وتستن في المطايا من توقصها اذا قلت لهم الحوذان بالثفن

و بدوی اسبان ستوران از بوسیدن چون بجوید گیسوهای سلوضرا بزانوها

فليت شعري وكم غر المنى اينما من فرع عدنان والاذواء من يمن

ای کاش دانستمی و چند بفریب آرزوها امنیتها را از قبایل عدنان و پادشاهان را از یمن

هل اهبطن بها دارا اهلها عرب لم يشربوا غير صوب العارض الهتن

هل فرود آیم با ایشان خانه را که اهلش عرب نیاشامند جز باران ابر ریزان

على مطهمة جرد جحافلها بيض تلوح عليها رغوة اللبن

بر اسبان نیکو ... سپید کف ... شیر

اذا دعوا من يعاديهم لها جعت بالنهب دامية اللبات والثنن

چون آواز دهند ... ناز گشت بغارت چون ... سینها و خرده موی را

فلا دروع لهم الا جلودهم ولا عليهم سوى الاحساب من جنن

پس نبود ایشان را زرهها مگر پوستهاشان ونیست بر ایشان جز حسبها از سپرها

ان يجمع الله شملي باهذيم بهم فلست ما عشت بالزاري على الزمن

اگر جمع کند خدای پراکندگی مرا ای هذیم بایشان پس نیستم چندانکه بزییم عیب کننده بر روزگار

وقال

سقى الربل من اجفان عيني والحيا وثغر سليمى الدمع والقطر والظلم

از دهان ربل را از پلکهای چشم من وباران ودندان سلیمی اشک وباران وآب دندان

وما الهوى بين الضلوع اجنه لغير هذيم صاحبي ام له علم

ونیست عشق میان پهلوها پنهان میدارم آنرا مر جز هذیم را یار من آیا اورا علمی است

وقد كنت الفى عنده كل غادة حصان لها في قومها شرف ضخم

وبودم که می یافتم نزد او هر زن نازک پارسا را که اوراست در قوم او شرفی بزرگ

بانت فدمعي اللؤلؤ النثر بعدها ولي قبله من ثغرها اللؤلؤ النظم

دور شد پس اشکهای من مروارید پراکنده است پس از او ومراست پیش از او از دندان او مروارید پیوسته

ليالي لينا قصا اعلى الحمى فلست بناسيهن ما طلع النجم

شبهای ما کوتاه بر حمی پس نیستم فراموش کننده چندانکه برآید پروین

وقال

كيف التسلي وقلبي ليس ينساك ولا يلذ لساني غير ذكراك

چگونه زایل شدن است از عشق ودل من فراموش کننده ترا نیست وخوش نمی‌آید زبان من جز ترا یاد کردن تو

اشكو الهوى لترقي يا اميمة لي فطالما رق المشكو بالشاكي

شکایت میکنم از عشق تا نرمی کنی ای امیمه مرا بسی بر آنست نرمی کرد شکایت کرده با شکایت کننده

ولست احسب من عمري وان حسنت ايامه بك الا يوم القاك

ونمی شمرم از عمر من واگر چه نیکو شود روزهای او مگر روزی که ببینم ترا

وما الحمى لك مغنى تسكنين به وليس غير فؤاد الصب مغناك

ونیست حمی ترا منزل فرود آینده بدان ونیست جز دل عاشق منزل تو

يشقى بعضي ببعضي في هواك فما للعين باكية والقلب يهواك

بدبخت میشود برخی من برخی در عشق تو پس چیست چشم را گرینده ودل عاشق تو

انحک تغرک دمعی حین اسفحه فاننی جدت للمحلی بانحانی

اگر مانند شود دندان تو در خوشی که می بینم از آن اشک ریزانی خود کردم مشتبه را بمشتبه

ومن عقودک ما ابکی علیک به وهل عقودک الا من ثنایاک

وان عقدهایست که می گریم بر تو بدان وهیچ هست عقدهای تو مگر از دندانهای تو

ما کنت اعلم ان الدر مسکنه یکون جیدک او عینی او فاک

نبودم که دانم که در مروارید موضعش باشد گردن تو یا چشمهای من یا دهن تو

ورب لیل ازانی الفراق له بحیث اشرق لی فیه محیاک

وبسا شبها که هجران روز را اول او روشن شد مرا در او روی تو

فکاد والرعب یطوینا وینشرنا یحدث الحی عن مسراک ریاک

پس نزدیک بود ترس که می پیچید مارا وباز میکرد مارا حکایت میکرد قبیله را از شبروی تو بوی تو

ثم انصرفت فما ناجی خطاک ثری الا تضوع مسکا طاب ممشاک

پس بازگشتی پس مناجات نکرد گامهای تو خاک را مگر خوش بوی شد از بوی مشک خوش شد رفتن تو

فانت یا سعد تلحانی علی جزعی اذ فاتنی رشا ضمته اشراکی

پس تو ای سعد ملامت میکنی مرا بر اندوه خوردن وزاری کردن چون گذشت از من آهوبره که هم آورده آن را دامهای من

والصبح یعلم ما ابکی العیون به فسل مباسمه عن مدمع الباکی

وروز که داند آنچه می گریم چشمها را بدان پس بپرس از خنده جاش از آب اشک گرینده

وقال

ترائت لمطوی الضلوع علی الهوی اری السرحة المحلال الخضیب لمعب

پیدا شد مرا پیچیده پهلوها را بر عشق درخت بلند محلال خواهی مر دوان کعب

فقد کانت فی حمی رجوت اندماله بقرح فری القلب کربا علی کرب

پس بدرستی تازه شد جراحتی را که امید داشتم بهم شدن آن جراحتی پس تازه کرد دل من اندوه بر اندوه

وابکی هند لما ارقت له دمعه اینی حتی ایقظت اننی صحبی

وگریانید هند را باز داد آواز خود لیکن اورا آلودنی تا بیدار شد ناله من یاران مرا

وقبض بکلتی راحتی علی الحشا ورمی بکلتی مقلتی الی الرکب

وگرفتن من بهردو دست بر لشکاه وانداختن من بهردو چشم سوی سواران

ولم يك يا غير العلمي مسعدا الا لا ارى ما يضرع الخد من خطب

و نبوذ مرا جز علمي ياري دهنده اي مي بينم انچه خوار كند رخ را از واقعه

فدونك يا ظميا مني جوانحا سيحملها وجدي على مركب صعب

بس بگير اي سياه بام لب از من پهلوهاي رود با شك بر دارد ان را اندوه من بر مركبي دشوار

جرت عبرة والقلب غض بهمه فعقدك من دمعي وقلبك من قلبي

روان شد اشك من ودل من در گلو گرفت بغصه من وعقد تو از اشك من ودست اورنجن تو از دل منست

ليهنك اني لا ازال على اسى واني لا القاك الا على عتب

ترا گوارنده باد كه من هميشه بر اندوه و من نمي بينم ترا مگر بر عتاب

احن الى ممشى حالية الثرى واصبو الى وعساء طيبة الترب

مي نالم سوي ممشا اراسته خاك وعاشق شوم سوي وعسا پاكيزه خاك ; وهي ارض لينة الرمل

واصحب من جاك من سكن الفلا واشرق من ذكراك بالبارد العذب

وهو ارض لا رمل فيها ; و همراهي كنم براي تو از ان كسان شوند در بيابان و در گلو گرفته مي شوم از ياد كردن تو باب سرد شيرين

فقال

واها لليلتنا على عذب الحمى ودموعنا شرقت بها الالحاظ

خوشا شب ما را بر چشمه حمي واشك ما در گلو گرفت بدان چشمها

والعاذلات هواجع خاض الكرى اجفانها وذوو الهوى ايقاظ

و ملامت كنندگان خفته بودند در امد خواب در چشمهاي ايشان و خداوندان عشق بيدار

فسقى الحيا ومدامعي ربعا به قست القلوب ورقت الالفاظ

بس اب دهاد از باران و اشكهاي من سراي را تا بدان سخت شد دلها و نرم شد لفظها

فقال

٥ وظلام قيد العين به ليلي ضل بها العين الكرى

و تاريكي خوش دارد چشم را اندر شبي گم كرد بدان چشم من خواب را

خضته والدمع فوقي وطوت تحتي المهرة اجواز الفلا

در امدم در ان و اشك بالاي من و در نورديد زير من اسب كره ميانهاي بيابانها را

لمع النجم على اجبنتها وتردت بجلابيب الدجى

درخشيد ستاره بر پيشانيهاي ان و ردا پوشيد بچادرهاي تاريكي

فانت ربما هضيما كشحه نمل العينين موهون الخطى

بس بیاید اهوبره باریک میان نمیدا هستی مست درچشم سست کامها

کاد یشفی بحبی ریقة غلة مسجورة لولا التقى

نزدیک بود ذل سعادهند میوه ارهنش تشنگی را تافته از کرمی اگر نبودی بپرهیزکاری بودی

وممشى العطر به اذ بلى اخر الليل سقيط من ندى

وعطاری کرد بوی خوش بدو چون تر کرد در اخر شب افتاده ازشبنم

واذا ع الحلى سرا كاتما فتركنا من توقفة السرى

واشکارا کرد زر با به رازی پنهان بود ببر یکذاشتیم ازبر شب را

واذا ابا الحي حتى هابهم رشأ عانقه ذئب الغضا

ذکر بیشه

ودرکان اندالحسد شکارا باشی شایند انسان را اهو بره دست درکردن اودراورا

انما احذيته اربعة تودع القلب تباريح الجوى

بدرستی لخنی شایند اورا جماعت از اسب بودیع نهد در دل من دردسخت اندرونها

وانا منها لمن يبتل من دمه اشداق اسياد الشرى

ومن ازو میخانک ترسیده ازخون او کوشهای دهن شیران بیشه

عرق طاب ووجه بين بدي بسنا البدر مسك وحلى

ریگ بعنی اصل پاکیزه شد وروی که ردا کرد سوزنها هتاب مشک وپیرایه

وقال

وقفت على ربعى سليمى بعالج وقد كاد ان يشكو البلى طللاهما

باستادم بردوسرای سلیمی موضع ونزدیک بود تا شکایت کند از کهنی سراهای او

فاذريت من عينى ما رواهما ولم يرو منى غلة وشلاهما

پس بریختم از چشم من انچه سیراب شدند بدان وسیراب نکرد ازمن تشنگی از جکیدن آن دوچشم

وقال ابو المغوار ايهما الذى تهيم به وجدا فقلت كلاهما

وگفت پدر مغوار کدامست انکه سفیه می شود بدان از دوستی امده پس کفتم هر دو

فقال

وظلماء من ليل التمام طويتها لالقى اناة الخطو من سلمى سعد

بسا تاریکی از شب تمام درنوردیدم انرا تا ببینم اهسته کام از کل سکان سعد

أمن في جلباب الظلام كأنني لأخ الحزن ما نالت يداه من البرد

مى دبيغم جادر تاريكى را حالك بشود برادر اندوه اخ يافت دو دست او انجاح بردن

وقد غبت في كابن الكرى كل راكب فمال بنا نيفا والجياد بنا تردي

وبدرستى دهن نهاده در فتح خواب هر اشتر سوارى ببس ازكشت دران حال اسبان تنگ مارا مى بردند

وأوقر أجفاني دموع نثرتها على محملي نثر الجمان من العقد

وگران كرد چشمهارا اشكها كه پراكنده كرديم آنرا بر بند شمشير من پراكنده كردن مهره سيمين از عقد

فلم يبق مني الحب غير حشاشة تجاذبنيها ما أعاني من الوجد

پس نگذاشت از من دوستى جز جانى كه مى كشند آنرا آنچه مى بينم از اندوه

فطيا لا تجزي المحب بوده ولله ما تخفيه منه وما تبدي

وبسا سيا بازگرد آنرا جزا نمى دهد دوست را بدوستى خود ومر خداى راست آنچه نهان مى كند از او وآنچه پيدا مى كند

وتوهي مريرات العهود خيانة لمصغي الهوى راعي المودة والعهد

وسست مى كند ريسمانها پيمانهارا از روى خيانت مر صافى كننده هوارا نگاه دارنده دوستى وپيمان

وحل عقال الوجد شوق طوى بنا إلى بلد ... من طرف الرند

وتشتاق للواشي بأذن سميعة تلقف منه ما يبين وما يبدي

ودلشاد مى شود سخن چينرا بگوشى شنونده مى گيرد از او آنچه عليم مى كند وآنچه پيدا مى كند

وتنكر حتى ليلة الجزع بالحمى ليالينا بالسفح من علمي نجد

وانكار مى كنيم است جزع كى شبهامارا موضع از دو كوه نجد

وقد زرتها والنائرات هواتف بنا وأنا بين الردينة بالملد

وبدرستى زيارت كرديم اورا دران حال اشتران مذهب نشرها آواز دهنده بودند

ونلت حديثا كاد يغشي مواقفي من القلم الشما بالأعصم الفرد

ويافتم سخن نزديك بود بپوشاند ايستادن جايهامرا از قلعه بلند مران كوه همواريا سبيد

ولما افترقنا كان ما وعدت به سرابا ومن بالماء من حجر الصلد

وچون جدا شديم بود آنچه وعده كرديم بدان سرابى وآنكه دراب است از سنگ سخت

ومن عجب أن تخلف الوعد عادة إلى أبو هامن شئ صادق الوعد

وازشگفت است خلاف كند وعده را از خوى بدرى وبدرادو ازفرزندان راست كنندگان وعده

وبالقلب وشم من هواها ولم يكن ليمحوه عذري حياء من المجد

وبدل نگاربست از عشق او ونبود تا محو کند آنرا خاطر من از شرم از بزرگی

أحن إليها والعليمي عاذلي هذيم أفق من منطق حنّ في جلد

می نالم سوی او وعلیمی ملامت کننده منست هذیم دربار از سخن ایذ درپوست

فلولا ابنة السعدي ما كان منزلي بحيث العرار الغض يلتف بالرند

اگر نبودی دختر سعد نبودی منزل من بجائی که عرار تازه والکرد برند

ولا هاج شوقي نغمة عضوية غداة تلقيها القرانين من بعد

وبرنینگیختی آرزوی مرا نوای عضوی بامدادی که دیدن آنرا بتیها ازدور

ومن أجلها أبدي الخضوع لقومها وأمحضهم ودي وأوطئهم خدي

واز برای او سلامی کنم فروتنی مرقومش را وخالص کنم دوستی مرا ودم می سپرم رخ را

وأي شبيه عسراء ترام بحوفة تحلّى سيفي من مضاجعة الغمد

وکدام عشیق دشوار میدان ... شمشیرها ... درنیام

إذا انشق الحيا حلل الربيع فوشّح نوره المغني وشيع

چون پارکند باران حلهای بهار را بپوشاند ... شکوفه کاره داده

وقفت به فذكرني سليمى وكان يشير ما أرج الربيع

بایستادم بدان پس یاد داد مرا سلیمی وبوذ بیاد کردن او بوی بهارها

لما سفح تبين شوون عيني حبية ما ادخل من الدموع

بدان انار اشک داشت ... حسم ... وشنیده ... ذخیره نماند ازاشکها

فناح حمامها وحكته حتى محبت الطين في سبح النجيع

پس نوحه کرد کبوتران او ... تا ... حکایت کردند جشم را ... درخون

يا ابنة عامر ماذا لقينا بعلى من حمامات وقوع

ای دختر عامر چیست آنچه دیدیم ... ازکبوتران افتاده

وكانت ليلة الدنيا الدنيا على النعمى مهدلة الفروع

وبود دهر ایله ... نزدما بر نعمت فروا...

لبست به الشباب فكان شيئا ...

پوشیدم بدان جوانی ...

ترى اطنابنا متشابكات كان بيوتنا حلق الدروع

می بینی طنابهای ما را بهم درشده گویی خانهای ما را حلقهای زرهها

فقد نضبت بشاشة كل عيش غزير دره شرق الضروع

بدرستی فرو رفت شادی هر عیشی پر دروخشیدن او پستان

وكاد الدهر يقطع حبل لاه لدى الاثلات بالسم النقيع

ونزدیک بود دهر که بگسلاند رسن بزد شورانی زهر کشنده

وقال

عندی لاهل الحمى والركب من نحل ولب يشيعهم او مدمع هطل

نزد من مر اهل حمی را در حال اثر سواران تا رستنیدل است یا وداع کننده اسان را یا اشکی ریزان

اما الفواد فلا يبغى بهم بدلا وهل عن الروح ان فارقتها بدل

اما دل نمی طلبد بدیشان بدل وهیچ از جان هست چون جدا شوی از ان بدل

وفى الهوادج من يغرى العواذل بى وهن يعجزن عما تصنع الابل

ودر هودجها ابکه اغرا می کند ملامت کنندگان را واسان عاجز اند از انچه میکنند شتران

ترنو الى على بعد بخامسها تلفت الظبى حين اعتاده الوجل

می نگرد سوی من بر نس ... بحالت نگاه کردن اهو چون باز گرداند او را ترس

ولى اليها وان خفت العدى نظر الوى له الجيد احيانا اذا غفلوا

ومرا سوی او واگرچه ترسم از دشمنان نگرستنی می پیچم برای او گردن گاه گاه چون غافل شوند

وكيف يخلى على الصادى تلفته الى مناهل سدت دونها السبل

وچگونه ... سوز کنند بر تشنه نگاه کردن او سوی ابشخورها که بسته شد پیش ان راهها

نايت ولم يك نفسى بعد فرقتها ترجو الحيوة ولكن اخر الاجل

دور شدن و نبود نفس من پس از جدایی او امید زندگانی ولیکن باز پس داشتند اجل

وقال

اغض جماح الوجد بين الجوانح بدمع من العين الطليحة سافح

باز گردانم سرکشی اندوه را میان پهلوها با اشکی از چشم مانده ریزان

وان هبت علوى الرياح تطلعت نوازع من شوق على الصب جامح

و چون وزیدی باد علوی بادها برامدی دور شوندگان از ارزوی بر عاشق سرکش

كأنّ التواصي من جوى وصبابة ترنّح نشوان من السكر طافح

سزاوار است من از درد دل وعشق ميل كردن جنبلي است از مستی پر

حننت الى وادي الغضا سقى الغضا حيا كلّ غاد من سحاب ورائح

بناليدم سوى وادي تاغ آب دهاد تاغ را باران هر بامدادي از ابر وشبانگاه

أكرّ اليه نظرة بعد نظرة الى نجد على النأي طامح

باز مي گردانم سوى او نگريستني پس از نگريستني سوى نجد بر دوري بلند نگرنده

ولمّا جزعنا الرمل قال لنا السرى ألا ان هوا عن ساهمات طلائح

وچون ببريديم ريگ را گفت مارا شب رفتن اى بدرستى ترفه دهيد از كوهها گرديده ماندگان

فنمنا غشاشا ثم ثرنا من الكرى الى كل نضو لاغب الصوت رازح

پس خفتيم ما اندكى پس برخاستيم از خواب سوى هر نزارى مانده آواز دور شوند

وقوّمت من اعناقها عن ضلالها بارجاع آل الطريقة واضح

وراست كردم از گردنها شتران از گمراهى ايشان بگردانيدن راه روشنى

وقد لاح في لجة الليل غادة شبيهه بيم يتبع الام راشح

وبدرستى تابيد ابر الخضرا روشن شد شعر ابر لعنى مانند آهوبره كه روز در پى مادر برورنده

وتوردها والشمس ذاب لعابها وقابع تحليها متون الصفائح

ودرآبى از دو را دران حال تا آفتاب بگدازد وافتها كى مانند گدازان شمشيرها

فطووا الجيوب الارض فوق مطيّة وطووا على ضافي السبيبين سابح

بسر آوردى گريبان زمين را بالا شترى بر نشستى وبارى بر تمام ودراز موى بسيار شنا كننده

وابكي بعين تمتري عبراتها تبسّم برق آخر الليل لائح

ومى گريم بچشمى مى دوشد اشكها را خنديدن درخش در آخر شب درخشنده

وقلبي اذا ما عاود البرق هاضه بكا حمام يف كل الالف نائح

ودل من چون باز گردد بشكند اورا گريستن كبوتر ياد كند الف را نوحه كننده

وهيفا نشوى اللحظ والقدّ والخطي غذية عصر الشبيبة صالح

وبسا باريك ميانى مست چشم وقامت وگلما برورده روزگارى درجوانى صالح

تلفت نحوي في ارتقاب وخيفة تلفت ظبي بالصريمة سانح

بنگریست بسوی من در چشم داشتن و ترس نگریستن آهو بموضع مثل آینده

فقد علمت ان الردى بقاؤه قليل لسهم بين جنبيه جارح

پس دانستم تا که هلاکی بقای او اندک است مر تیری میان دو پهلوی او سرکشی است

وقال

مررت على ذات الاباء فوهنا فعادتني بعض الترائب عيد

بگذشتم بر موضع نیم شب بس عشق آمد مرا سپید استخوان سینه سیم کردن

وقد اشرقت مصقولة بيد الصبا وجوه على نضرة وخدود

و بدرستی تا روشن شد در حالت صقال زده بدست باد صبا رویها بر تازگی و رخها

والقت قناع الفجر قبل اوانه فهب حمام الايك وهي هجود

و بینداخت نقاب صبح پیش از وقتش پس بیدار شد کبوتر موضع در آن حال تا خفته بود

فابصرت ادنى صاحبي لمرة على طرب ميل السوالف قود

پس دیدم نزدیکتر یاران مر گرهی را بر شادی میل کننده گردنها کژ گردن

اصابت قلبي اذن مشفقة على طلبها [illegible] لواتح

[illegible]

فمال وابكاه الغرام كانه على الكور غصن ريح وهو مجود

پس میل کرد و بگریانید او را عشق گوییا که او بر پالان شاخ است تا باد شوریده در آن حال که تشنه بود

وقال ترى يا ابن الاكارم ما ارى الاح ثغور ام اضاءت عقود

و گفت می بینی ای پسر کریمان آنچه می بینم ای برق درخشید دندانها یا روشن شد عقدها

فقلت له هذه دموع كانها ظبي حمى اسر الهوى اسود

پس گفتم او را یا زدن اشکها را تا آن آهوان حمی که ایشان شیر اسیر اند

هب القرشي لعشاده لاعج الهوى وماذا فما للعامري عميد

سردار کن قرشی یا دکشت اورا سوزاننده عشق و بگشت پس حسب عامری را می کردن

رنا نحوها طرفي وقلبي كلاهما فلم ادر اي الناظرين اذود

نگاه کرد سوی او چشم من و دل من که هر دو پس ندانستم که کدام نگرنده را برانم

لئن نشبت من سرحها في حبائل مليحة ما وارى البراقع رود

اگر در آویزند از کامنی دو دلم من ملیحی آنچه نهان کنند برقعها زن جوان

فانّي وحبّيها اليه عاشقٌ بِرُّ التُّقى ايمانه اصيود

بدرستی تا من و دوستی او سوگند عاشقی راست حرکند بوعزیکاری سوگند اورا صدکنده

وقال

قُل في الهوى حيلي يا لبترة الملك لم ابيتُ ممتنّاً يا خلف دمعي المطل

اندک شد در عشق حیلت من ای بستان ملک چند شب بگذرانم درشنده بستان اشک مرا دنبال

رُبّ عبرةٍ نضحتْ وردٍ دخل الخجل لتبني على عجلٍ اجتنيه بالقبل

بسا اشکی سیلاب که آب ازدن ریخ نوشیدن کاشکی بر شتاب می‌چینم آن را بوسه

فالعذول منتظرٌ ان تخيّب آمالي والمحبّ في الجدّ والعذول في جذل

بس ملامت کننده نگرانست تا بی بهره کنی امید مرا و دوست در غصه و رنج است و دشمن در شادی

فالهوى والسرى ما ثابت من وجلي هل يخفّ محملي يا ثقيلي الكفل

بس عشق و اندک ترس من ای از ترس من صبح سبک شود ای گران کوهنه

على التلعات لحوم من ايمن الحمى لكعبيّة آباؤها طال قفر

بر مواضع کوه‌دامن بر از راست حمی مر کعبی پدران او سرها سیهی

سَّس
بازسل

كأنّ ثناياه وقت شايع بمنة ليما يعالى بها التجر

گویا تا قیمانه آن بردها تمنی است تا کلان بها کند آن را تاجر

وقفنا به والعين تجري غروبها وترنم عيس في ازمتها صعر

بایستادیم بدان و چشم می‌دود اشکهای آن می‌نالید اشتران در مهارها کردن کج

ولعذلني صحبي ويسبل دمعه خليلي هذيم بلّ هامته القطر

وملامت می‌کنند مرا یاران من و می‌ریزد اشک او را دوست من تر کرد میان سر او را باران

ولستُ ابالي من يلوم على الهوى فلي في هوى سلمى وانّ لها عذل

و نیستم باک دارم از آنکه ملامت کند بر عشق بس مرا در عشق سلمی و هر از ان او پوزش

تجيل مستنّ الوشاح خريبة اذا نهضت لم يستطع ردفها الخصر

نیکو نشست او طاقت ندارد چون بر خیزد زنان بر دکان ...

تميس اهتزاز الغصن من نشوة الصبى امن تقلّبتها اسكر الفدم الخمر

... شاخ از نشاط ... شراب

ونما انسى لا انسى الوداع وقولها بني عبد شمس انتم في غد نسفر

وفراموش بكنم فراموش بكنم مرو وذكر نزد را وگفت اورا مردندان عبد شمس را تا شما در بامداد مسافر ايند

اجل نحن سفر في غد ودموعنا بحرك او بالمبسم العقد والثغر

ارى ما مسافر ايم در بامداد واشكهاما ميسنو بالخنده جاى عقد ودندان

ونحناسر اعا والقلوب مشوقة اقامت بها الاشجان والنخل الصبر

ورفتيم شتابان ودلها ارزومند با ايستاد درآن اندوهها وبار سبب صبر

حمامة ذات السدر بالله غردي يجاوبك صحبي بالنقا سقي السدر

اى كبوتر موضع بحزاي تا اواز بگردان جواب دهند ترا ياران من موضع اب دهاد درخت سدر

ابسعد من ادمي جوانح النوى حمام لديه الالف والفرخ والوكر

اي يارى كند ازانكه خون الوده كرد ملوها اورا دورى كبوتر است برداو الف وبچه والشيان

يناغيهما حتى لم يبل عليهما اذا التشفا المجيد منه والنحر

بازى كنند با هم تا باركردن دو برسانان دو چون دور كنند ازد اورا گردن ازو وسينه

ولا يستفز الشوق الا متيما اذا ذكر الاحباب ذكره الذكر

وسبك بكردانند عشق مگر عاشق را چون ياد كنند دوستان را باهوش كنند اورا ياد كردن

وبالقارة اليمنى على عذب ايحي عذاب الثنايا من سجيتها الهجر

والموضع دست راست بر موضع حى بشرين دهانها ازخوى اوست جدايى

تذكرها والليل يسبل ظله فبات يرتق الدمع حتى بدا الفجر

ياد مى دهد اورا وشب فرومى گذارد سايه را پس شب گذاشت رخساره اشك را تا برامد روز

وقال

وروضة دنيفا والحمى يحي وصابم خذم العرنين فالفرس

بساعى عارابى تا زيارت كنم اورا وجيرى نامى بود سرداران دوستى باى او واسب

وفي المباسم من انوارها شنب وفي شفاه الذي من زهرها لعس

ودر خنده جاي ازو تازه بهاران خوش ايى است ودر لباو لبشين از شكوفه‌ها سياهى

والغيم لم يذر دمعا كاد يسفحه بها وها هو في جفنيه محتبس

وابر بحز اشكى نزديك بود كه ريزد بدان وبجاى او در دو چشمش باز مانده است

نائم هذيم بعيش طاب مشرعه وابلغ به بعض ما اهوى والتمس

خوش باد ای هذیم بزندگانی خوش شد آبشخور او و برسان بدان برخی از آنچه دوست میداری و میخواهی

وخالس الدهر يوما صالحا غفلت عنه الخطوب فاوقات الفتى خلس

و بربای از روزگار روز نیک را که غافل شده باشند ازو کارهای مشکل که اوقات جوان ربوده است

وقال

وركب يجرون على وجاها بغايب عنه النقا قلصا عجالا

و بسیار شترسوارانی که رانند بر سوی ذلت تازیانه موضع شتران نمایان را شتابان

فحالت توهم تلعات نجد كما وابيت بالقرب النضالا

پس حایل شد بیش ایشان سیلابهای نجد چنانکه پنهان کردی نعلابها ستیغها را

حملن من الظباء العين سربا وقد عوضن عن كنس رحالا

برداشتند از آهوان فراخ چشم گروهی را و درستی عوض کردند از آشیانها پالانها را

وفي الاحداج بدر من هلال ضمن اليه من بدن هلالا

و در هودجها ماهی است از شتر هلال که گرد کرده اند از ماه تمام هلال را

57

وعانية لها ستر يصون الفكف عنه لي دمع مذالا

و بسا نازنین ... اورا رازی تا کاری بازمی داید ازو مرا اشکی خوار کرده

تواصلني بما بالنجم ميل وتهجرني اذا ما النجم مالا

بپیوندی کند با من و بحسب تا بپن ناسپل و دوری شود از من چون ستاره مایل شود

فليت الدهر ليل ... ونطرق مضجعي ابدا خيالا

ای کاشکی روزگار شبی بود تا دایم کردم آن را و بیامدی بخوابگاه من همیشه خیال

والقاها على قرب وبعد فلا هجرا نجد ولا وصالا

و ببینم اورا در نزدیکی و دوری پس نه دوری یابی نه نزدیکی

توفر ازدها شيعا فقربت وطاش وشاحها عرثا فجالا

اهستگی و گرانی نمود ازارها او از نسری بس فرار نرفت و سکر شد لختی دربالا کند از کرش بس جهانیدند

اذا نظرت الي حكت مهاة او التفتت لمحت لها غزالا

چون نگاه کرد سوی من مانند گاو کوهی یا از پس نگرست دیدم اورا آهو بره

وَمِمَّا شَاقَنِي بِالرَّمْلِ بَرْقٌ قَصِيرٌ خَطْوُهُ وَاللَّيْلُ طَالَا

وازانها که آرزومند کردم را شعل برقی است کوتاه کام او و شب دراز

وَذَكَّرَنِي ابْتِسَامَةَ أُمِّ عَمْرٍو وَأَبْكَانِي وَصَحْبِي وَالْجِمَالَا

و بياد داد مرا خنديدن او مادر عمرو و بگريانيد مرا و ياران من و شتران را

سَرَى وَهْنًا وَطَرْفِي يَقْتَفِيهِ فَلَمْ يَلْحَقْهُ وَاقْتَسَمَ الْكَلَالَا

رفت آهسته و چشم من در پی وی رفت پس در نرسيد و قسمت کردند ماندگی را

وقال

وَعَدْتُ وَالْخِلُّ مُوفٍ لَهُ نَفَرًا يَا ابْنَ الْغَمَامِ مَشُوبًا بِابْنَةِ الْعِنَبِ

وعده دادم و دوست وفا کرده اورا بار بيت ای پسر باران آميخته بدختر انگور

نَحْنُ يَا سَاقِيَاتِ الْخَمْرِ صَافِيَةً بِهَا قُبَيْلَ ابْتِسَامِ الْفَجْرِ عَنْ كَثَبِ

پيش بياوردند ای ساقيان شراب در حالت صفا بدان پيش از خنديدن صبح از نزديک

فَإِنَّ دَعْدَعَةَ الْأَقْدَاحِ مَهْدِيَةٌ إِلَى تَعْتَعَةٍ بِالْمِسْكِ تَعْبَثُ

بدرستی که ولقلقه قدحها راه نماينده است سوی هن بانگ کننده مرستی را بازی می کند با من

وَأَنْتَ يَا عَلْوُ شِبْهِي اللَّحْظَ إِنَّ لَهُ فِي الْقَلْبِ وَقْعَ شَبَا الْمَأْثُورَةِ الْقُضُبِ

و تو ای علو نگاه کن سوی چشم او را است در دل هيبت آن شرهای اثر کرده شمشيرها

ضَحِكْتُ ثُمَّ بَكَى الْإِبْرِيقُ مُنْتَحِبًا فَالْبَرْقُ وَالثَّغْرُ مِثْلُ الرَّاحِ وَالْحَبَبِ

خنديدن پس بگريست کوزه شراب بسبب پس لب دهن و دندانی مانند شراب است و کوبلها

وَنَحْنُ فِي رَوْضَةٍ جَرَّ النَّسِيمُ بِهَا ذَلَاذِلًا بَلَلٌ مِنْ أَدْمُعِ السُّحُبِ

و ما در مرغزاری کشيد باد خوش بدان دامن را تر است از اشک سحاب

إِذَا ذَكَرْتُ بِهَا نَجْدًا وَسَاكِنَهُ وَضَعْتُ حَبْوَةَ حِلْمِي فِي يَدِ الطَّرَبِ

چون ياد کردم بدان مرغزار عذرا و ساکنان نجد را نهادم حبوه حلم را در دست شادی

خَلِيلَيَّ الْجِزْعُ مِنْ سَلْمَى وَهَاتِيكَ دَارُهَا كَأَنْ لَمْ يَخُطَّ النَّوَى مِنْهَا سِوَارَهَا

نهی شد موضع سلمی و اینست سرای او گويا که خطاه جوی خيمه کرد از و ديار کرد

وَقَدْ شَفَّ الْوَجْدُ الْمُبَرِّحُ أَدْمُعِي فَهَلْ عَبْرَةٌ يَا صَاحِبَيَّ أَعَارَهَا

و بدرستی که کشيد اندوه سخت اشکهای مرا پس هيچ اشکی ای يار من عاريت دهيد

هي الدار جادتها الغوادي ملثة تهيج أشجانا فأين نوارها

این سرای دوست باران نهاد اورا ابرهای بامدادی بسیار قطره می‌انگیزد اندوههارا پس کجاست نوار او

وقفت بها أبكي وتذكر أنني منازل يندى ندها وعرارها

بایستادم بدان می‌گریستم و یاد می‌کرد شتران ماده من اسبغورهاک تر کند رخت‌اند و عرار

وتمتاح ماء العين مني لوعة من الوجد يستقري الجوانح نارها

و بیرون می‌کشند آب چشم را از من سوزشی از اندوه می‌گردد در پهلوها آتش او

وأذكر ليلا أخصبت قطريه بالحمى وبت يلهيني بسلمى سرارها

و یاد می‌کنم شبی را در آمد در دو کناره‌اش بحمی و شب گذاشتم بنشاطی آورد مرا سلمی نهانش

نفضت به بردين عن كل ريبة بشين ولما يلتبس عارها

بیفشاندم بدان اشتر خود را از هر تهمتی تا زشت کند و پوشیده نشود مر عار او

وقال

وقفت بربع المالكية باللوى فأذريت دمعي والركاب وقوف

ایستادم بسرای مالکیه را بلوی بس بیفشاندم اشک خود را و سواران ایستاده بودند

وأضحى هديم يسعد الي على البكا وأمسى أبو المغوار سعد يعنف

و چاشت کرد هنیم یاری هنیم را بر گریستن و شب کرد پدر مغوار سعد درشنج کرد

وما برحت عيني تفيض شؤونها وبرنم تضوي والحمائم هتف

و همیشه چشم من روان کرد می‌نالید شتر بر آمن و کبوتران آواز می‌دادند

فيا ويح نفسي لا أرى الدهر منزلا لعلوة إلا ظلت العين تذرف

پس وای بر نفس تا نمی‌بینم در روزگار منزلی برای علوه الاکه روز گذاشت حشم می‌خراب

ولو دام هذا الوجد لم تبق عبرة ولو أنني من لجة البحر أغرف

و اگر دایم شدی این اندوه نماندی اشکی و اگر من از میانهٔ دریا آب برداشتمی

وقال

وهيفاء إن قامت فعادت بخصرها من الردف فالمرط البس نعيد

سبا باریک میان چون برخاست بس بناه آورد کمرگاه از عجز کف جادر بناه دهد

رمت صاحبي يوم النقا بكلمة فما دكاهن الخليع بنيد

بینداخت یار من روز نقا بسخنی پس بگرامید جانکه ... تر کرد

وحدثني اترابها ان ريقها على ما حكى عود الاراك لذيذ

وزاد عني ولي وصفهن علاقة فها انا من ذاك الحديث وقيذ

ذرا اللوم يا ابني سالم ان صبوتي رمت كل لاح من اباي بمسكت

امن تحزوي مطرقا خيفة العدى وان آن منهم غفلة التلفت

ولولا الهوى لم اتبع خدع المنى ولا اطمعا في نزلة المتثبت

ايا دهر لم فرقت بين احبتي وما تبتغي من شملي المتشتت

ولي كبد حرى وها هي الفت البلى فصدع كيف شئت وفتت

ولا انثني كيه بين شاك وشاكر ومطر ومعتاب وباك وضاحك

فقد ذل حتى كاد يرحمه العدى وما الحب يا ظمياء الا لذلك

تاديب الظلام استعبارهم اذا سمته الضنا غضبا

يعرض عني والكاس في يده وهو بانوارها قد اختضبا

يا ساقي الخمر ان ريقك اصهبا يكسي من ثغرك الحببا

تفدیك نفسي والناس غرباء فانني اشرف الانام ابا

فدا باد نفس من ترا و مردمان حزن دارند تا بیش شدن بعیدترین مردمانم از روی اب

هلم نشرب راحاً معتقة صفت ورقت وعمرت حقبا

بیایید تا شراب خوریم شراب کهنه تا صافی شد و تنک شد و دراز روزگار یافت هسا ل

ان راضها الماء اذ عنت وجنت منها النفوس السرور والطربا

اگر ریاضت دهد او را اب فرمان برداری کند و بچینند ازو نفسها شادی و طرب

ذاك لجين وهذه ذهب بينهما ان الجين والذهبا

ان سیم است و این زر است غارتی کند سیم را و زر را

بها طويت الشباب في جبة ارضع من درها اللبن

بدان در نوردیدم جوانی را در تنهایی سبزی خود ایشان در زمین او...

ايام كان الحمى لنا وطنا لا يرهب الجار عنده النوبا

روزگاری است تا بود حمی ما را جایگاه نمی ترسید همسایه نزد او از نوایب

ونحن على النعيم به نسحب ذيل الثرى ما انسحبا

وما در نعمت و امن جای نحست بودیم بدان می کشیدیم دامن توانگری چندانکه کشیده می شد

وقال

اقول لصحبي حين سرت نظرة الى ربع اسميتا تبلى طلالها

می گفتم مر یاران را وقتی باز گردانیدم نگرشتی سوی منازل میشنامین نرمی کرد سایه‌های او

الا ان دار الحسرى طلالها البلى حبيب الى نفسي غضاها وضالها

اگاه باشید سرای تا بسوخت سایه‌ها آن را کهنگی دوست است سوی نفس من تاغ او وضال او

ارى المضوة الادما يطربها الشرى اليها وان داني خطاها كلالها

می بینم شتر کندگون تا دور طرب ارزد او را سوی او وا گرچه نزدیک بود گامها او ازماندگی

بها غادة تلهي الظباء بنظرة ينسيها الام الروم غزالها

بدان شیخ ابراهیم است اهوان را نگرشتی بس فراموش کند مادر مهربان را بچه اهو

وقد حدثت الركبان ان نوائبا غربت فوقها حتى تغير حالها

و بدرستی تا سخن گفتند شترسواران تا نوایب روزگار فرو امد بر فوق او تا بگردانید حال‌ها ان را

اتجزع ان تلقى من الدهر نبوة لها ولها نفسي وما لها

اي دل آيا جزع ميكني از روزكار ميرا زذل نزان وادر انفس من وما لكها

وقال

زرت المليحة والرقيب بنوعني ذات الحبيث

زيارت كردم نمكين را در انحال كه غايب ان پليد عرشانيدند را

في ليلة ما كان منه سوى دجاها من نعيث

در شبي نبود از و جز تاريكي الك فيا ذرسد

فلقيت سلمى والكرى في عينه فقيت تعيث

پس ديدم سلمى را خواب در جشمش بود بدر اباد فسادي كرد

والفجر في اثر الظلام يهزه العنق الحثيث

والصبح در اثر تاريكي ميجنبانيد اورا رفتن شتاب

ثم انصرفت ولم يكن الا عناق واحديث

پس باز كشتم ونبود مكر در كناركي جز با سخن كفتن

وقال

اعاتبة الك الليالي بنى الغضا الالا وهل تثنى من الدهر ما مضى

اي باز كشنده است اي شبها بنو دو موضع اي اكاه وهيج ثنا كند از روزكار انچه كذشت

اذا ذكرتها النفس باتت كانها على حد سيف بين جنبي تنتضي

جون ياد كنه اورا نفس شب كذارد جنانكه ان بر تيزي شمشيرست ميان دو پهلوي من بر كشيده

نحن رويدا ايها النفس واصطبر فلا يدفع الاقدار سخط ولا رضى

بس نال اهسته اي نفس وصبر كن تا دفع نكند قضا وقدر را خشم و نه خشنودي

تولى الصبي والمالكية اعرضت وزال التصابي والشباب وقد انقضى

باز كشت كودكي وزنان مالكي روي بكردانيدند وبكذشت عشق بودن وجواني بدرستي تا اسبري شد

وقال

وغادة تشهد الحسان لها ان سنا البدر من محتدها

بشانم ايلجي كواهي دهد نيكوان براي او تا نور ماه واقمار اصل اوست

اباوها الغر من ذوي مضر في شرف انها محمدها

پدران سپيد روي او از نسل حضرت دو مرد كل محمد بس دادا ورا

صلى الله عليه وعلى آله

والام من وابل اذا اتصلت فالجدب بسطامها ومرتدها

و مادر از قبايل وابل چون بپيوندد پس مرد بذر سرمايل سرمال

فما اصطلت غير مجمر ارج ولا امترت ضرع لقحة بيدها

گرم نشد جز در مجمر بوی ناک و نه دوشيد پستان شتر آبستن دست او

ان سفرت فالعذول يعذرني او نظرت فالظبا تحسدها

چون روی رو کند پس ملامت کننده معذور دارد مرا چون نگاه کند پس آهوان حسد برند

احورها لا يفيق من خجل ويندي بالحيا اغيدها

سياه چشم او نا هوشيار از خجل و در آبی بيزد بستر نرم گردن

اوطا شتا الغانيات من اشر يقيمها فالوفاء يقعدها

زنان زيبا از اترا هيس ... ارسكی كند ... از دنبه کرفس ... نامی انشانند او را

وفي فؤادي ثوت وطنا وكان بالابرقين معهدها

و در دل من جای گرفت وطن ساخت و بود در دو ابرقين جای وعده او

تفضح بالحسن النسا كما تفضح [illegible] غيدها

حيث يلقى السارب مشتهره تقصمها المندل موقدها

بدان جای که بپايد شب رونده اشکارا ضيم دهد چوب عود را برافروزنده آن

يا نجد لا اخطاتك غادية اغزرها للحمى واجودها

ای نجد خطا مکناد از تو ابر بامدادی پر ترين مر حمی را و جوانمرد ترش

حتى تناصي اراكه ابل خوامس لا يبش موردها

تا موی پيشانی اراك شتران پنج روزه آب ناخورده آب نمی خورد السحوراو

فالطرف مذ غبت عنك يسهره ذكرى ليال وكان يرقدها

پس چشم از انگاه که غايب شدم از تو بيدار می کند او را ياد کرد شبها تا بود ميخفت

اذا اتت الركاب صادرة سأل بقلبي اليك منجدها

چون بيايد شتران روند از آب شخور سوال کنند و بپرسد دل مرا سوی تو

وام خشف ضلت فانطلقت تنشده والها وتنشدها

و آهو گم کرد او را پس برفت می جويد آن را حيران

فصادفته تلقى بها الكف تغتص بالصبابات قد قدها

بس یافت اورا اماند سیلاب جای در گلو گرفته می شد بگریه در ساعدکان ز...

فحاذرتها فاستشعرت وجلا لا يقرب منها الرعب سعدها

پس پرهیز کرد در دل گرفت ترسی که نزدیک شود از او دوری

وتنتضي من ضلوعها أنفسا بيدي وتشجى بمقلدها

و می کشید از پهلوها نفسی بعینی جون... و در گلوی گرفت

فتلك مثلي إذ زرت منزلة أرى بها ما فاتني خبرها

بس او مانند منست جون زیارت کردم منزلی را که می بینم ...

وبين جنبي لوعة وقدت وليس إلا طيبا تخمدها

و میان پهلوی من سوزشی افروخته شد و نیست مگر ساه ... میرانید اورا

وقال

دعتني في الرمث الصبابة ها هنا فلبيتها والدمع يسبق وابله

خواند مرا ... عشق ... لبیک گفتم و اشک ... باران او

ولي ما لابن سعد شمس أبثه شجوني حليف المجد حلو شمائله

و مرا یار است از ... اندوه مرا ... بزرگی شیرین خوبها

فلام على حب يلف جوانحي على لمد والشوق تغلي مراجله

بس ملامت کرد بر دوستی ... پهلوها ... و آرزو می جوشد لودها او

فويلي على صب يؤرق طرفه سهاد يناجيه ودمع يغازله

بس وای بر عاشق ... بیداری ... و اشکی ... یاری کند او

وسلمه من كان يصغي له الهوى من الحب حتى أنت يا سعد عاذله

وقال

رأى صاحبي بكاظمة سنا نارا تلي على بعد

دید یار من در کاظمه روشنی آتش ... بردوری

وفيمن يستضيء بها فتاة صقيلة الخد

و در آنکه روشنی می جوید زنی جوان براق رخ

وتذكيها على جمر لعواد من الزند هي الخود التي فرعت بفرس ذرو ...

وی افروخت بر آتش مکنی کحو بها از زند او آن زن خواست بالاشد بعضا قبر لمندی بر درکوه

تواری الارض ان خطرت بذاك الفاحم الجعد فقد احبت مواطنها بريا العنبر الورد

پنهان کند زمین را چون بخرامد بدان گیسوی سیاه بشکل بدرستی خوش بوی کند جای پا سپردنش سوی عنبر سرخ

ونجد دارها وبه شجی الخطبة المليد وفی شوق يلقحه تبايح من الوجد

ونجد سرای اوست وبدان جای است پر غم خطبی تنج آرزویی است انسوختنه بجنانحه از اندوه وجد

ويبكيني تذكره فوا لهفي على نجد وقال ——

و بگریاند مرا یاد کرد او پس وای اندوه من بر نجد و گفت

اقول لصاحبي والوجد يبری بوجره دمعا نطا الجفونا

می گویم مر یار خود را واندوه می دوید موضع اشکی می سپرد لطمها جشم را

اقل من البكا فان نضوی يكاد الشوق يورثه الجنونا

اندک از گریستن لاغر ان تن من نزدیکست آرزو میراث او رد دیوانگی

فات قد بقبل الفجر وقد بها بغری مسامعنا لحونا

بس شمار داست ما را بیش از صبح کبوتر دران مهمان میکرد گوشها مارا اوازها

وبت وبات منتزعين مما يقل بهوی سعاد به الحنينا

وشب گذاشتم وشب گذاشت برکنده از انجه ... بعشق سعاد بدو زاری

ومن باسم يقطن حتفا ولا يرثی فرحاما نفسا

امن حب القدود وهن تحكي غصون البان بالفن الغصونا

ومن شوق يلين على فقيد فان الشوق يستبكي الحزينا

واصدق ما هوی من كان يذری الدموع واتيا اندی عيونا

وما تدري الحمائم اي شي على الاثلاث يلهمها الحنينا

واكظم زفرة لوبات يلقى بها اطواقها يفنى محينا

وهاتفة بكت بالقرب مني فقال لها سجيري اسعدينا

وبسيار آواز دهنده تا بگريست نزديك من پس گفت اورا يار من يارى ده مارا

ونوحي ما بدا لك ان تنوحي وحني ما استطعت وشوقينا

و نوحه كن آنچه پيدا شد ترا تا كه كنى و آرزومند گردان چندانكه مى توانى و آرزومند گردان مارا

فقد ذكرتنا شجنا قديما واي هوى على اضم نسينا

هر آينه ياد دادى مارا اندوهى ديرينه و كدام عشق بر موضع فراموش كرديم

أننسى لا ومن حجت قريش بنيته الحبيب وتذكرينا

اى فراموش كنيم نى و سوگند بآنكه حج كرد قريش خانه او را دوست را و ياد كنى مارا

وقال

لمن تنصب ان تغشته نعسة سري البرق نحدي السنا وهو شائق

اى آنكه آرام نمى گيرد اگر فرا رسد اورا خواب شب رفت برق نجد روشنايى واو آرزومند كننده

وان لم يو تغه وعاوده الكرى فطيفك يا بنت الهلال طارق

و اگر بجز سدار نكند اورا و باز گردد بخواب پس خيال تو اى دختر بنى هلال شب آينده

بليل طويل يشبه النجم صبحه فلا الصبح مسبوق ولا النجم لاحقه

بشبى دراز كه مى ماند پروين روز اورا پس نيست روز سبق برده و نه پروين دررسيده او

فوالها اليوم عنك سائغ المنقا عفا الدهر عنه وهو جم بوائقه

پس خوشا مر روزى را از تو موضع عفو كرد روزگار ازو و او در آنحال بسيار داهيهاى او

وغيبت عنا كل غيران ينثنى بمحمل مفتوق الغرارين عاتقه

و غايب شد از ما هر رشكى تا دوتا مى شود بند شمشير شكافته دو تيزى او گردنش

ولم تغت بالطير النواعب بالنوى والقى العصا حادي المطي وسائقه

و نى شاديد مرغان بانگ كننده بدورى و بينداخت چوب را راننده شتران و راننده

وتعبدني من كان العفاف رقيبه أغان له طورًا وطورًا أعـ
وبندهٔ من انکه بود پرهیزکاری نگاه‌بان از غم بااه یاری و یاری دست در گردن کنم

فيا لا سمعي من حديث مثله على النحر منه بنظم العقد نا سبقه
و بر می‌کند گوش مرا از سخنی که مانند او بر سینهٔ او عقد را در بر کند

وقال

أيها الحي إن عزمتم رحيلا فالبثوا للمودعين قليلا
ای قبیله چون آهنگ رفتن کنید بس درنگ کنید مر وداع کنندگان را اندکی

ومع الركب ظبية يصرع الأسد بعين كالمشرفي صقيلا
و با شتر سواران آهوی هست که می‌اندازد شیران را به چشمی چون شمشیر صیقل زده

برزت للوداع فاستودعت قلبي وجدًا وصبوة وغليلا
بیرون آمد برای وداع پس ودیعت نهاد در دل من اندوه و عشق و تشنگی

ومرت أدمعي مطايا ترامت لسلمى تقصا وذميلا
و بگذشت اشکهای من مرکبان که تاختند سلمی را

وداء الحب أن يكون غرابًا بعد ذاك الوجه الجميل جميلا
و سر باز زد دوستی تا باشد صبر من بعد از ان روی خوب خوب

وبجسمي ضنى كخصر سليمى مثله فهو لا يزال نحيلا
و در تن من زاری مانند تنگاه سلمی ما سدان پس او همیشه نزار است

وشفائي منه نسيم تعادي وطوف يزور إلي قليلا
و دوای من از و باد نسیم است تا آمد از وی که دیدن و چشم که گرد سوی من کند

هل سمعتم يا ساكني أرض نجد بعليل بسقيان عليلا
هیچ شنیدید ای ساکنان زمین نجد رنجور شفا دهد رنجوری را

وقال

زارت أم عمرو يوم سارت حمولها تنم بسري في الهوى وتذيعه
دید مادر عمر روزی که روان شد اشتران غمازی می‌کند بر راز من در عشق و آشکارا می‌کرد اورا

فقال أهذا داب عينك إنني أراها إذا استودعت سرًا تضيعه
بس گفت ای استو خوی چشم تو است که من می‌بینم او را چون ودیعت نهاده شد رازی ضایع کنی او را

وكيف اردّ الدمع والوجد هاتف به وعلى الانسان ما استطاعه

وچگونه باز گردانم اشک را که اندوه آواز دهنده است بدان و بر مردم آنچه توانا هست

وقال

وغادة لمهاة الرمل انسة تذود عنها سراة الحي من سباء

بسا نازنین اندامی چون گاو کوهی ریگ انس گیرنده میراندند از آن سروران قبیله را از برده کردن

الصقر
باز

اذا بدت سارقتها العين نظرتها تلمح رعبا فوق من نشاء

چون پیدا شود دزدان را چشم نگرش اورا نگرستن از ترس بالای بلندی

قالت وقد انكرت وجها يلوحه طي المهامه ما للسيف ذا صداء

گفت در آن حال انکار کرده روی که تابید آن را در نوردیدن بیابانها چیست مر شمشیر را جلا و زنگ کار گرفته

فقلت لا تنكريه ان لي شيما تزينها ان سالت الصحب عن نبا

پس گفتم انکار مکن آن را که مرا خویهاست که مزین شوی ازان چون بپرسی از یاران از خبر

ارجو وحضرك يهوى لا ارى فرجا ان يبدي الله ما اشكوه من ظما

امید دارم و ... [illegible] ... فرحی تا ببراز کند خدای آنچه گله کنم از تشنگی

وقال

ابى البرق والمزن من نحو الغزال فما بي صاحبي وجنت جمال

[illegible] درخشش و ابر ... [illegible] ... شتران را

فقلت لهم مهلا والدموع تسيل على طلعات الرجال

پس گفتم ایشان را ... نرمی ... [illegible] ... می رود ... بالاهای

اتبلون من جزع والبكا تكم عنه عيون الرجال

ای ... از زاری و گریه ... از چشمهای مردان

باي دواعي الهوى تطرقون فقالوا لهذا البين والملال

بکدام دواعی عشق ... گفتند برای این جدائی و ملال

ولي مثل ما بهم من اسى ولكنني بالاسى لا ابالي

و مراست مانند آنچه ایشان راست از اندوه ولکن من باندوه باک نمی دارم

استنشق الريح علويه احل ويكون اهلي ومالي

ای ... باد را علوی ... اهل من و مال من

وجدي بن غالب في الذرى ومن عامر وهم الحمس خالي

وجد بزرگ من از غالب است در بلندی وازعامر واینشان دلیران خال من اند

فاكرم بمن كان اعمامه قريشا واخواله من هلال

بس گرامی دار آن را که عمان او قریش باشند وخالان او از هلال

وتلك بيوت بناها الاله على عمد من بنا طوال

وآن خانها نا بنیاد نهاد آن را خدای بر ستونها از بنی دراز

اذل لها وبنفسي اروم على بحتني من صدور العوالي

ذلیل کرده ام آنان وبنفس خود می جویم بزرگی که بچینی شود از سرهای نیزها

وبالمضي شجني والحمى اليه نزاعي وعنه سوالي

وبمضی اندوه من وحمی سوی او از زو میل من وازو خواهش من

وكم رشا عاطل شاقني اذا شاق في مغانيه حالي

وبسا آهو بره ناسبرایه آرزو مند کرد مرا سوی آهو بره درجایهای آراسته

وقد ردّ غربي عما اروم زمان تضايق في مجالي

وبردانستی بازرد تیزی من از آنچه می جویم روزگاری که تنگ شد درو جولان من

وقدّم من اهل عصبه لئام الجدود قباح الفعال

وپیش داشت از اهل خود گروهی ناکسی بدران بدر زشت کرداه

نفضت يدي عنهم اذ رايت ايديا (لسانها / هم) تعلب بالنوال

بفشاندم دست من از ایشان چون دیدم دستهای مرهوشند بعطا

سواسية جارهم لا يعز حتى يفارقهم عن تقال

برابرند مانند تا همسایه ایشان عزیز نشود تا جدا شود از ایشان از دشمنی

سيسمو لي المجد حتى ينال لمبني السهى والثريا شمال

زود باشد که بلند کند مرا بزرگ تا یابد بنا سهی را وثریا را دست چپ من

وتعلو الصوامع من معشر ذوايب تنقو بايدي الغوال

وبلند شوید صومعها از گروهی گیسوهارا فرو آید بدست زنان تا غالیه کرده باشند

بحيث يناجي حباه الوري من الارض ما صلحت نعالت

انجا كه منلجان كنند نشان مردمان از زمين انچه دست كرد ابرا نعلهائى

وقال

اقول لسعد وهو خلي بطانة واي عظيم لم انبه له سعدا

مي كويم مر سعد را و او دوست منست از اندرون و لكن تم بر دلست تا سزا بكنم براى او سعد را

اذا انكرت نجدا مطاياك لم ابل بعيش وان صادفت خضل عدا

چون عرو كردن از نجد شتران برنشستن تو باك نخواهم بزندكانى و اكرچه يابم ان را اشتر خوش

تلبث قلبي يوم طرفي بنظرة الى ربوات تنبت البقل الجعدا

درنك كنانيد دل را تا ميلادن چشم من نكرستي سوي بشتها مي رويانند كياه بشكر

فانك ان اعرضت والقلب منجد ندمت ولم تشتم عرارا ولا رندا

پس تو اكر بعراق روي باو دل نجد را داشته پشيمان شوي و نبويي كل كاو چشم را و نه رندرا

ولم ترد الماء الذي زاد ذل النوى وقد ذقت ما الرافدين به وجدا

و نيامدي اب انكي زياده كرد دوري تو و مزه يي تا چشيدى اب دجلة و فرات ان از اندوه

انرمي بنا ارض الاعاجم ضلة فنزداد عمن نشتهي قربه بعدا

اي مي اندازد مارا زمين عجم كمراه كرده بس زياده شود از انكه ما ميخواهد نزديكي او دوري

وما انا اخشي والحوادث جمة اذا انتها الا نرى بعدها نجدا

و اينك من مي ترسم و حادثها بسيارست چون زيارت كنم ان را تا نبيني بعد ازو نجد را

وقال

الا ان جسمي بالثوية قاطن وقلب مع الركب الحجازي ظاعن

اي اكاه باش مر جسم را در ثويه مقيم و دل با شترسواران حجازي كوچ كننده

احن الى سعدى ودون مزارها ضروب بسيف يتقي رمح طاعن

مي نالم سوي سعد و پيش زيارت او انواع است شمشيري ساري كند نيزه طاعن

وما انس لا انس الوداع وقد دنت الينا بطرف فاتر اللحظ فاتن

و هرچند فراموش كنم فراموش نكنم وداع را در ان حال كه نزديك كرد سوي ما چشمي سست نكرش فتنه انگيزنده

لها نظرة عجلى على دهش النوى كما نظرت من عوذة ام شادن

مر او را نظر بسيار شتافته بر سر كشتن دوري چنانكه نكريست تشنه مادر اهوي كه امده

وموقفنا ما بين باكٍ وضاحكٍ وسالٍ ومحزونٍ ودوافٍ وخائنِ

وايستادن جاى ما ميان گرينده خنده زننده است و غمگين و اندوهگين بى دل شده خيانت كننده

فلم يخف عن لاحٍ وواشٍ وكاشحٍ دسيسُ جوًى في ساحة الصدر كامنِ

پس پنهان نشد از ملامت كننده و غماز و دشمن نهان پنهان در دل در ميان سينه پنهان

وقد نمّ دمعٌ بل جفني ظاهر الهم بوجدٍ بين جنبيّ باطنِ

و بدرستى سخن چينى كرد اشك ميان پلك چشم من آشكارا اندوه به سوز ميان دو پهلوى من پنهان

وإني إن كان الهوى يستفزني لذو مرةٍ قطاعةٍ للقرائن

و من اگر چه بود عشق از جا در آورده مرا صاحب قوت است برنده مر ياران را

أروم العلى والسيف حصنه دم بأبيض بتّارٍ واسمر مارن

مى جويم بلندى را و شمشير او پاره كننده چون بشمشير برنده و نيزه نرم

اذا اسمهر حسنا تطير جماجم والجلين عن الدهشا جن

ان غاشتنى النائبات تشبثت بايدى عبد السعد بن تخاشن

اگر درشتى كنند مرا نوائب روزگار چنگ در زند بلند قامتى در دو ساعد درشت

لئن سلبتني نخوة اموية خطوب اعانيها ملست بحاصن

اگر بربايند مرا از كبر اموى كارهاى مشقت آن مى كشم پس نيستم زدن آورنده

وقال

واوانس قد نوادا الحيد تحدثنا وعن الحنا شمس

بسا انس گيرنده تا نزديك مى سود چون گشتند شدند سخن گويان واز نخس

نطوى الى الارض في خفر تحت الظلام باوجه ملس

در مى نوردند سوى زمين را در شرمسارى زير تاريكى برويها نشسته

نطقت نواعي النيل فانصرفت قطا الدجى بخلاخل خرس

سخن گفت خروسان نواخن شراند پس بازگشتند مى برد تاريكى را خلخالها لم اواز

وقال

وكاسية لليل جيدا ومقلة لها ناظرات لا تنادي وليدها

بسا پوشنده مرا هو را از روى گردن و چشم او را نگرنده است تا آواز دهد كودك زاده اش

فيلصف بالاولى اذا ابتدات بها نفوسا وبالاخرى الينا تعيدها

بس لطف كند باول حون ابتدا كنند بدان نفوس را وباخر سوى ما باز مى گرداند

تميت وتحيى من تشا بنظرة تماذا ترى لو عاول العين جيدها

مى ميراند ومى زياند انكه خواهد بنظر بس جيست انجه مى بينى

واشكو داء بالجوى تلبس البلى ومنها بكفى كرناية شلو

نأت دعد عنها فهى تشكو لحضرها خولا بنفسى ... البعضو

دور شد دعد ازان بس شكايت ميكند

تسائلنى ان انها هل تحبها لها وايها من مودتى الصفو

خالص

مى برسد ازمن ... دوستى ... از دوستى من

عفا الله عنها فهى بوحى وان جنت عليها ومرحولينى الهفوة العفو

درگذرد ... عفو

ارى عينها نشوى ... نشوة الهوى فمالى اقصحى نواظرها الصحو

مى بينم جشم اورا مست ... عشق است ... هشيار

واعلم ان الجور منك مذاقه ولكنه منها وفى حبها حلو

ومى دانم ناجور تلخ است ... ولكن ازو ودر دوستى او شيرين است

تعالى

الفت لشوق واضمرته الضالع بليل بان الخطو والنجم طالع

فلو عشت نادتنى التى ما ذكرتها فتشرق الا بالنجيع المدامع

بقربتنى ان ارى ام سالم اذا ما اطمانت بالجنوب المضاجع

حصن كاه

وارضى بطيف وهى باى طروقة اغاذ له والعاذلات هواجع

أنا فحة لي زورة من خيالها أجل كل شيء من أميمة نافع

اي هر كي سودمند باشد ترا زيارت كردن از خيال او اري هر چيز از اميمه سودمند است

وإني بما قرت به العين مرة وإن لم يكن يجدي علي لقانع

ومن براي انكه روشن شد چشم من يكبار واگرچه نبوذ ناسود كند بمن من قانعم

وقال

وحليم الشوق شديد ابن مام مسه سقم

بسا بردباري الهي سبوذ ان را عماري كه دستي ا نيست ارزو

وظلام الليل معتكر وطريق الحزن مشتبه

وتاريكي شب ارام كرفته وراه مقام صعب پوشيده ماند

عقدت بالنجم ناظرها يغفو وينتبه

بست بستان عشق خود را كه زنده ی خفته وبيدار گردد

وقال

شجاني أعلام المحصب من منى خفي حنين رجعته الأباعر

اندوهگين كرد مرا نشانهاي محصب از منى پوشيده ناله كه باز گردانيد انرا شتران

وقد يرجع الشعث الملبون أيديا بحاجاتهم والله معط وغافر

وبدرستي كه بر ميكردند گرد الوذكان لبيك گويندگان دستها حاجتهاي ايشان وخداي دهنده است وامرزنده

ربنا رب إن الله الكتبة حاجتي وأنت على أن تجمع الشمل قادر

بخداي جواني بدرستي كه از زنان ما كي حاجت من است وتو براي جمع كني پراكندها را توانايي

ولم أرها إلا ابتسامان مرة وقد عطرت منها ثراه الصفائب

ونديدم او را مكر يكبار وبدرستي كه خوشبوي شد ازو خاك او را كيسوها نام

فلا الحب يجدي ميتا لا الشوق ينقضي ولا دارها تدنو ولا القلب صابر

پس نيست دوستي سود كننده را ونه آرزو سپري مي شود ونه سراي او نزديك مي شود ونه دل صبر كننده است

وقال

هل يا ابنتي من سليمى قد نبأت خبر وكل ذي صبوة يرتاح للخبر

هيچ هست يعني از سليمى چون دور شد خبري هر خداوند عشق شاد شود براي خبر

بكى من النفر الغادين إذ ظعنوا بها وقلبي يتلوها على الإثر

بكريه ام از كروه بامداد كنندكان چون كوچ كردند ازان ودل من در پي ميكند بر اثر

ألقى الوشاة بقلب قد من حزن والعاذلين بطرف صيغ من سـ[illegible]

می بینم غمازان را دلی با بینه شد از اندوه و مر ملامت کنندگان را چشم آفریده شد از بیداری

واتبع النجم على عقد بما نظرا واحرم القمر المألوف من نظري

و می روی کنم پروین را مانند عقد او را نگری شی و می دریغ کنم ماه الف کرده را از چشم من

فالذكر مثلها للعين سافرة ومن رآها فلا يدنو الى القمر

پس یاد کردن مثل او داور را مر چشم را بی بهنه کرده و الک دیدار او را پس نزدیک نمی شود سوی ماه

وال

يا عبرتي هذه الاطلال والدمن فما انتظارك سيلي فهي بالي وطن

ای اشک من اینست نشانها و خانها پس چیست چشم داشتن تو روان شو از مراو وطنیست

لم ألق قبل ابنة السعدي لي سكنا يكاد يلفظ روحي بعده البدن

ندیدم پیش از دختر سعدی مرا اهلی نزدیک بود که [illegible] بعد او تن من

تلفت القلب نحو الركب حين نأى عن التأمل طرفي في دمعي الهتن

نگاه کرد دل سوی شترسواران وقتی که دور شد از تامل چشم مرا [illegible]

غدوا فما فلق الاصباح خالقهم فالليل للناس من غيري بعدهم سكن

بامداد کردند و نشکافت روز را آفریدگار پس شب مر مردمان را غیر من بعد ایشان آرامی است

فالقرب والبعد ما لي منهم فرح فالوجد ان نزلوا والشوق ان ظعنوا

در نزدیکی و دوری نیست مرا از ایشان شادی پس اندوه چون فرود آیند و آرزو چون کوچ کنند

وقد سكنت الى الاحباب بعدهم وعندي الهم عجاز الذكر والحزن

و آرام گرفتم سوی دوستان بعد ایشان و نزد من است اندوه یاد کرد و اندوه

فالاذن تسمعها والقلب يصحبهم وانت يا عين لا يعتادك الوسن

پس گوش می شنود آن را و دل همراهی کند ایشان را و تو ای چشم عادت نکند ترا خواب

فليت حظك منهم مثل حظهما ما آفة العين الا القلب والاذن

ای کاشکی بهره تو از ایشان مانند بهره ایشان بودی نیست آفت چشم مگر دل و گوش

وال

يا آل الكثيب بنعمان بما يبع رعابيب من بيض حلا بيها تضوع

[illegible] خوش بوی [illegible]

ودهبين في باها لاسرابها بنوع معاطر من مهماتها بارجائها الفروع

زمینی است و ناحیتی درستها او برای گروهها او نهارکاها و سراهاست خوش بوی از گاوان کوهی او کنارها او سلحهاست

وقال

وحي من بني جشم بن بكر يذودون القنا ثغر الاعادي

بسا قبیله از فرزندان جشم بن بکر برانند می راند نیزه‌ها را در کوشش کنارهای دشمنان

اذا نزلوا الحمى من ارض نجد لقوه تشوق البيض الغوادي

چون فرود آیند حمی از زمین نجد باز دارد او را خشم داشتن برای امداد

اعاريب اذا غضبوا اثروا دما سرياً انابيب الصعاد

اعرابی اند چون خشم گیرند برانگیزند خون روان انبوبه نیزه‌ها

لهم ايد تشد على عداهم باطراف المهندة الحداد

ایشان را دستهاست سخت کوشند بر دشمنان ایشان کنارها شمشیر هندی

واعناق بها صيد قديم توارث العز بالنجم الجعاد

و گردنهاست با دوران گردنها بر کشی کاسرا دیرینه ایشان که بزرگی را بیسوها بستر

فلو جاورتهم لشفعت كبرا الخيم بين جندل والنجاد

پس اگر مجاورت ایشان کی از تکبر گرانی میان کردن خود و دوال شمشیر

اذا ما جف ظهر الارض محلا فهم اندى البرية بطن واد

چون خشک شود پشت زمین از خشک سالی پس ایشان خوانردترین مردمانند در شکم وادی

ترى فيهم كل واضحة المحيا اغن وشاحها قلق السهاد

ببینی در ایشان هر روشن روی نرم آواز است نگارین بستر و شاه او

ولولا عتبها انتعلت بخيلاً الى خضر حوافر من جياد

و اگر بازی کردی پای او مشغول شدی نعل سیاه بام سوی کوه خضر سمهای اسبان نکو

تبات كان اجفاني طوتها تبابيح الهموم على قتاد

نیک بوشن شتاری پلک چشم من در نوردیدن را رنجها اندوه بر خار

فبين عقودها القرط بعد حتى ما بينهن من البعاد

پس میان عقدها گلو که او گوشوار او دور بسیار مانند شد از اختلال شدن ما میان ایشان از دوری

اغض العين بالعبرات وجدًا لاني بالهوى شرق الفواد

بپوشیم چشم خود را از اندوه اشکها از انرا اهل من بعشق در گلوگیرنده ام در دل

وقال

يا ربة البرقع والوجه الاغر

ای خداوند روی پوش وحداوند روی سپید

يشرق بدر تحت ظلام من شعر

انی اری ربعک بالحزع ذوثمر

نور می دهد از روی بدر در تاریکی از موی

من می بینم سرای ترا

تميته الريح وتحييه المطر

بما يري اخضر رفاف الزهر

بمیراند او را باد و زنده می دارد باران

فراخ زنده شون سبز درختان شگوفه

ورو ضه ربان نحاج الغدر

به ثنی يقطرحزن يعصيه

و مرغزار او سیراب روان آبدان غدیرها

بران خال الاسر نجلی وفتی بافشارند

واهلة الانجم والليل سحر

وهو كاها قطاة او نفر

واهلاو ستارگان اند و شب سحر

واو چون زاغکبر مرغ قطار یا نفرالخورند

76

وكان اليل صالح فيه قصر

حلت به احدی بنات مضر

وشب صالح نیکو در وی کوتاه است

فرود آمد دروی یکی از دختران مضر

كانها اذ نت على حذر

ريم احس نباة ثم نظر

خاک جون روان شد بر پرهیز

اهو بچه یافت آوازی پس نگاه کند

تبسمت على خفر

وكادان يلتقط الحي درر

لب بسم دندانهای شرم

و نزدیک بود که برچینند قبیله درها

خليلي بنيم ايارك الله فيكما فقد شاقني من ارض عذرة ريم

ای دو دوست من روید از کرم خدای شما هردو را در دوستی آورد مرا از زمین عذره اهوبره

بمبين الحخطي لا يكليم الارض وطوه وماحاته منه الوشاح هضيم

اهسته کامی بالحیثیت نکند زمین را با سبزه او والخ جمع گرداورد وشاح باریک میان

يتوش بواديها الاراك وعنده مناهل ترعى اهلها و تسيم

فرا میگیرد در وادی او اراک را نزد او آبشخورها میچراند

فما لكما مستشرفين لمائها تذادان عنه والركائب — تشنه

پس چیست مر شمارا بر بالای آب او رانده می شوید ازو و شتران

ألم تعلما أن السماحة في الورى وبخلهم لا غتال عرضى — خبيث

آیا نمی دانستید ناجوامردی در این بشر و بخل انسان هلاک مباد نفس من — جونس

أحن إليه حنة لم يجد بها لخل وذي قربى لخ — وحميم

می نالم سوی او بالبلی تا بیابد نالان مر دوستی را و خواویز خویش ... — نزدیک و دوست من

وأني لمن يشلو الهوى كأنه بعرض للعاذلين — حسيس

و شفقت می برم مر آن زال شکایت عشقه از عشق و گویی که او هدف مو ملامت کنندگان را — الملحين

ومالي إلى عن سعاد بغيرها وفي لمد بين الضلوع — اليم

چیست مرا کاشتی کنم از سعاد بغیر او و مرا دردی و دریچه است میان پهلوها — درد ناک

تصالح فجفني عبرة بعد عبرة إذا ما سرى برق وهبت — نسيم

دست کرد مر اشک می ... جون ... زود برق و بوزد — نسیم

فشوقي مقيم والدموع لريمة ووجدي سغيبه والعزاء — حليم

پس آرزوی من دون خوردن نام است و اشکها جوانمردی دیس و اندوه من تا سخن ذاست و صبر من بر دبار است

وقال

وسرحة بري بنجد تهدلت أغصانها في غدير ظل يروى بها

بسا درختی بلند بر هشتم نجد فرود آویخته شاخهای او در آبگیری روز کذاست سیراب میکرد

إذا الصبا نسمت والمزن تقضبها مشى النسيم على أين نياجيها

چون باد صبا بوزند و ابر می بارد بروند نسیم بر ماندل مناجات می کرد

تقبل في ظلها بيضا آنسة يكاد ينشرها لمنا ونظو بها

می خفت در سایه بیش بسیار نالم مونس گرنده بر دیک باشد بار کندان را از نرمی و در بود در

سود ذوائبها بيض ترائبها حمر مجاسدها صفر ترائبها

سیاه گیسوها سپید سینه ی سرخ پیراهن زرد گردن

عارضتها فانتقت طرفي كآنها كالشمس عارضها غيم يواريها

مشت ... بر سند چشم همسایه ی چون آفتاب ... ابر پنهان کند

وبت ملقی علی سقط النقا ولنفحة المسك تسری فی نواحیها

بخفتم افتاده بر سقط نقا بوی مشك میرفت درکنارهاش

ثم انتبهت ولاح الفجر فی ظلم غدا یفض سناه من حواشیها

پس بیدار شدم و بتابید روشن در تاریکی بامداد بشکست نور او از کنارهاش

وبل دمعی وهو صوب غادیة فالبرق یضحکها والرعد یبکیها

وتر کرد دمع مرا و او باران بامدادی بود بابرق میخنداند و رعدش میگریاند

والعین من حب اعرابیة عرضت تعوم فی عبرات کنت اذریها

و فراخ چشمان از دوستی زن عربیه پیش آمد شناه در اشکهای بود میریختم آن را

فلیتها لی والآمال اکثرها یعذب النفس بالدنیا وما فیها

ای کاشکی او مرا بودی و امیدها بیشترش عذاب میدهد نفس را در دنیا و آنچه درو هست

وقال

قفا بنجد نسلم علی طلول سعاد فلی دموع تروی بها الطلول الصوادی

بایستید بنجد سلام کنیم بر نشانهای سعاد مرا اشکهاست سیراب میشود بدان نشانهای تشنه

فالناجیات لها تخدی بیل الهوادی لها من الشوق هاد ومن رنینی حاد

شتران تیزرو سوی او می پویند ترکردنها آسان را عشق راه نماینده است و از نالیدن من راننده

وکم بها من ظباء حلت سر انقیاد تسبی الاسود بنجل کالباترات الحداد

و بسیار دران آهو فرود آمدند در خالص وادی برده میکند شیران را بچشمهای فراخ چون شمشیرها تیز

کانها من فنون مملوءة من رقاد عارضتها اذ تولت بها الحدوج الغوادی

سنداری با ... ایشان مثل لعل بدان چون بازگشت بآن شتر بامداد کننده

ابغی الفؤاد لدیها فما وجدت فؤادی

وقال

میطلبم دل را نزد او پس نیافتم دل را

بنی جشم ردوا فؤادی انه بحیث الخدود البیض والاعین النجل

ای فرزندان جشم باز گردانید دل مرا بدرستی که آن جای رخسارهای سپید است و چشمهای فراخ

وان ضل عنکم فانشدوه علی الحمی فثم مکان من فؤادی لا یخلو

و اگر گم شود از شما طلب کنید آن را بر حمی تا آنجا جای است از دل من خالی نیست

فان لم تزوروا اقمت لديكم صريع غرام ما امرّ وما احلو

پس اگر یاران نکنید باشما دم پیوسته بمانم در شما مانده عشق تلخ است واز نیستی بن

وان قلتم هلا سلوت ظلمتم اذا كان قلبي عندكم فمتى اسلو

واگر بگویید چرا یاد نمیکنی ظلم کردید چون بود دل من نزد شما پس کی از آن فارغ شوم

بنی خثعم الله في ذي فطانة الله الذي قوله الفصل

ای مردمان خثعم بترسید از خدا در حق مردی که صاحب زیرکی است خدایی که سخن او فصل کننده است

نصب على الحذر

وممّن على جرد بايديهما الى الشرف الصحّ الخ لا الذئب والرسل

بسا مردی بر اسبان خود میرود و دستی میکشد از راه سوی نزدیکی رفتن جمع صلفا و دعالین

دم اموي ليس يسكن فوره وما نعبده الا القران والفعل

خون از بنی امیه نا ساکن نشود جوش دل او و نمیپرستند عبادت او جز کشتن با کشتن

الم يك في عثمان للناس عبرة فلا تحضوه فتلة انه يغلو

ای شنود در عثمان رضی الله عنه مر مردمان را عبرتی پس از آن نمیکنید او را مرده گاه او گران شود

ولولا الهوى سارت اليكم كتيبة يعضل من نحنها الحزن والسهل

واگر نبودی عشق یعنی سوی شما لشکری مشکل کردی نفس الحزن دران دشوار و آسان

ولم استطب شم العرار لانني الى الرمل حيي اهله سقي الرمل

خوش نیست شمیم از بوییدن عرار و بیامدم را در رمل دوست من اهل خود آب دهاد رمل

وقال

طرقت علوة والرمل بيننا بالدجى والانجم الزهر جنوح

بیامدن علوة در رمل در میان ما و دو کس شب بود تاریکی و ستارگان روشن مایل بودند

حيث غنّى ابن عليم طربا والحمام الورق في الايك تنوح

نگاه سرود بگفت هیثم پسر علیم از شادی و کبوتران دراکیک نوحه میکردند

واريج المسك من ادرانها نوقظ الركب به حين يفوح

و بوی مشک از آستینش بیداری کرد سر سواران را و قتی که بوی میداد

فلحسوا اسرارها وانثنت بفؤاد الصب والدمع سفوح

پس در یافتند بوی او و بازگشت بدل عاشق دران حال که اشک ریزان بود

وهي بشرى روضة مطلولة كيف يخفي نشره الروض النفوح

و او می دهد مژده مرغزار تر کرده باران زده چگونه پوشیده شود بوی مرغزار بوی ناک

فاضا الصبح ولاح بيننا بارق من خلل المزن لموح

پس روشن شد روز و لحظه ای ظاهر شد میان ما برقی از میان ابر درخشان

وكلا النورين من مسفرها وثناياها على النأي يلوح

و هر دو نور از روی او و دندانهاش بدوری می تابد

فتبصرت ولم تؤنسهما مقلتي في وشل الدمع نشوح

پس دیدم و ندید هر دو را چشمی در آب اندک اشک ریزان

نظرة الوجل الذي اضمره ودعانا مرح الطرف الطموح

پیدا می کند اندوه را نشاط چشم

ان تخم بالسر عني دمعة فدموع العين بالسر تبوح

اگر بپوشد اسرار را پس اشکهای چشم اسرار را آشکارا کند

مسقط الشيح من نجد لنا وطن لم تجر ذكراه الا حن مغترب

موضع از نجد مارا جای است روان نشود ذکر او مگر آرزومند غریب

اذا راى الافق بالظلماء محتجزا امسى وناظره بالدمع منتقب

چون بیند آفاق را بتاریکی دامن بر زده شب کرد چشم او باشک نقاب پوشیده

ونشقة من عرار نجد ملتثمة روحة في سراها مسها لغب

و بوی از گل ... در شب رفتن ... ماندگی

في غليل لا يزحزحه دمع تحيب به الاشواق منسكب

تشنگی را دور نکند آن را اشک ... آرزوها ریزان

والنار بالماء تطفى والهموم لها في القلب نار بماء العين تلتهب

و آتش آب کشته شود و اندوهها را در دل آتشی است باب چشم زبانه می زند

فقال يحيى غداة الشعب من حضن والخد يهمي علي والف سرب

پس گفت ... از کوه حضن ... می رفت روی ... بر دوان ... باران ...

حمام تبكي بما والشيب مبتسم والعمر قد اخلقت اثوابه القشب

ای بگریی چون دیمی خنده می زند موی سفید تا کهنه کرده است جامهٔ نو او را

فما ثنى اللوم من غربي وذاعمه يا سلم ما انا بعد الشيب والطرب

پس باز نزد ملامت از تیزی من وان نرا هیست ای سلم نیستم من بعد از پیری و طرب

ان اخلف الوعد حتى تطعنون غدا وفى لي الطرف من دمعي ما وعدا

اگر خلاف کند وعده را حتی کوچ می کنید فردا وفا کرد چشم مرا از اشک من آنچه وعده داد

فلا نري لؤلؤا من مبسم نسقا حتى نرى لؤلؤا من دمع بددا

پس نبینی مروارید از خنده جای رشم سوراخ کشیده تا ببینی مروارید از اشک پراگنده

يا سعد ان فراقا كنت تحذره دنا لينزع من احشائك الكبدا

ای سعد بدرستی جدائی که بودی می ترسیدی ازان نزدیک شود تا بکشد از اندرون شکم تو جگر را

هلم نبك على نجد وساكنه فلن نري بعد نجد عيشة رغدا

بیا تا گریم بر نجد و در ساکنان او تا نبینی بعد نجد زندگانی خوش

81

ودع هذيما فقد طاف السلو به عن قرب مثواه بليتوى كمدا

و بگذار هذیم را بدرستی که طواف کرد ناخوشی او از نزدیک زمین او را می سوزد از رنج

ويا هذيم الا تبكي على وطن يذيب من ادمعي ذكراه ما جمدا

وای هذیم ای نمی گریی بر وطن ما که گداز از اشک من یاد کرد او آنچه بسته شد

هلا امنت بسعد في صبابته غداة مد لتوديع الحبيب يدا

چرا ایمن نکردی سعد را در دوستی او بامداد تا کشید برای وداع دوست دست

اتجحدان فؤادا شيقا علقت به الصبابة ان اتهمتها الجسدا

ای یاری می دهند دل را از آرزو که آویخت بدان آرزو الرسنامه شود تن

ام تنقضان عهودا كنت ابرمها ان تنقضاها فلا القيتما رشدا

یا می شکنید پیمانها که بودم محکم کردم آنرا اگر بشکنید آنرا پس نیابید راه راست

متى تغيبا ولا امنعكما لزم ان تخبرا باحاديث الهوى احدا

هرگز ... غایب کنید و باز ندارد شما را که خبر دهند سخنها عشق کسی را

فلا زالت على نجد عيون كما ولا دعى بالحي نضوا كما ابدا

پس نبینید دو کوه نجد را چشمهای شما و نخوانید بحی شتران شما هرگز

وقال

خليلي هذا ربع ليلى بذي الغضا سقى الله ليلى والغضا وسقاكما

ای دو دوست من این سرای لیلی است بموضع غضا آب دهاد خدای لیلی را و آن غضا را و آب دهاد شما هر دو را

وقد كنتما ما اسعد بين على البكا فما لكما لا تسعدان اخاكما

که بودید شما هر دو یاری دهنده بر گریستن پس چیست شما را یاری نمیدهید برادر شما را

اظل وحيدا لا ارى من احبه وهل بالحمى انس خليل سواكما

روز میکنم تنها نمی بینم آنکه دوست دارم و هست بحمی مرا از دوست جز شما

ولو غاب عني واحد منكما وهت قوى الصبر لا اوهى الزمان قواكما

و اگر غایب شود از من یکی از شما سست شود قوتهای صبر سست مکناد روزگار قوتهای شما را

فكيف اذود الهم عني تجلدا وقد غبتما عن ارض نجد كلاكما

پس چگونه میرانم اندوه را از من از روی صبر و حال آنکه غایب شدید شما از زمین نجد شما هر دو

والله اعلم

هذا ما سبق به الوعد يا هذيم ويا سعد ولكما على حكمكما فيما بعد فاتمان

این است آنچه پیش رفت از وعده ای هذیم و ای سعد و مر شماراست بر من حکم شما در آنچه بعد از این است پس شما هر دو

اذ انتما بنو شرف ومجد ومن سروات اهل نجد والله يلهمه بسط باعي لرعاية

[illegible] و بزرگواری و از بزرگان و سروران اهل نجد و خدای الهام کند [illegible] گشادن باع مرا برای نگاه داشتن

الاخوان ويوفقني لمواساتهم باليد واللسان وانا ارعاهم بما تصغي

برادران [illegible] و توفیق دهاد [illegible] برابری دادن ایشان [illegible] و زبان و من نگاه میکنم بآنچه میل کند

اليه واليهم ما اثق بالقدرة عليه وادم زمانا انتما من حسناته وبنوه اظلم من شانه

سوی او [illegible] [illegible] بر او و نکوهش میکنم روزگاری را که شما از نیکوییهای اویند و فرزندان او ظالم تراند

اذا لم ار من اهله من صفا لاخيه طويته ولم يكن الغدر في سجيته فقد جبل على هذه

چون نمی بینم از اهلش [illegible] برای برادرش [illegible] و نبود خیانت کردن در خوی و عادت پس سرشته شد بر این

الشيمة وهو في المشيمة   زن القوم حتى تعرف عند وزنهم اذا رفع الميزان كيف اميل

خوی و عادت و او در [illegible] بود [illegible] [illegible] بسنج قوم را تا بدانی نزد سنجیدن ایشان چون برداشته شود ترازو چگونه میل میکنم

[illegible]

تحررت النخبة

تم بحمد الله وحسن توفيقه يوم الجمعه قبل الصلوة السابع

والعشرين من شهر الله المبارك رمضان عظمها الله بركته

سنه تسع وستين وستمائه علقها اقل عباد الله المفتقر الى

رحمة الله يونس بن ابي بكر احسن الله عاقبته ورضي عنه وعن

والديه وعن من نظر في هذا الكتاب وطالع فيه وعن

كافة المسلمين اجمعين واتفق نسخه بمعسكر لعلو

وفقها الله تعالى بخدمت سيدي ومولاي ومن

تشبث بذيل مصافاته بابي نظام الدين حسن

وفقه الله للخيرات وصانه من جميع العاهات

واستغفر الله من السهو والزلل والخطا في العلم والعمل

[illegible]

وصلى الله على سيدنا محمد واله الطاهرين [illegible] المصطفين من الناس

هذه القصیده للشیخ الرئیس افضل المتاخرین ابی علی الحسین بن عبد الله بن سینا

قدس الله روحه العزیز

هبطت الیک من المحل الارفع ورقاء ذات تعزز وتمنع

بدان وفقک الله که شیخ رئیس درین قصیده از ورقا که در لغت کبوتر باشد نفس ناطقه انسانی خواسته
و دانستن نفس موقوفست بر مقدمه دیگر بدانکه ممکن بر سه قسم است متغیر و حال
بر متغیر و قسمی دیگر که نه متغیر باشد و نه حال بر متغیر و این قسم نفس است و او را جوهر روحانی
نام کرده اند و جوهر روحانی بر دو قسم است یکی بعکس باشد به بدنی از ابدان تعلق تدبیر
یا نه اگر نه دارد آن عقلست و اگر هست مثابه هست که تعلق دارد به بدنی از ابدان تعلق تدبیر
آن نفس است پس حاصل آنست که جوهر روحانی جنس گشته است و نفس و عقل از انواع او شده و حد
نفس آن باشد که جوهری باشد روحانی متعلق به بدنی از ابدان تعلق تدبیر و چون نفس را
تحیزی نیست در مقامی جهت آنکه هبطت من المحل الارفع و هبوط در لغت فرود آمدن
باشد و درین مقام این لفظ مستعار باشد و بر سبیل مجاز گفته است زیرا که این نفس را
تحیزی و قابلیت [illegible] نیست از که جای فرود آید که هبوط و صعود جای باشد که آن جسم
قابل [illegible] باشد ولیکن غرض او آنست که متعلق شد بقوای تن چون او را تعلقی
باشد در اتحاد و ساختن باشد درین دو بیت اشارت میکند که تعلق نفس با بدن نیست

اختیاری نیست انما اضطراریست زیرا که او از ممکنات و هنوز محقق نیست که وجود
مانه پس کسی باید که او را ایجاد و تفهیم و الزام سوی تن فرستد و این خدای تعالی است که فاعل
مختارست پس جهت آنکه نفس ذات تعزز و تمنع و هم از جهت آنکه از مصاحبت روحانیان
منقطع می شود و سوی این عالم ظلمانی و خاکدان سفلی می آید و این را او مکروه هست

محجوبة عن کل مقلة عارف وهی التی سفرت ولم تتبرقع

درین بیت اشارت میکند که [illegible] دو نوع او هم محجوبست و هم مکشوف اما محجوبست
از بصر زیرا که مرئی و منحصر نیست تا دیده شود و مکشوفست بر بصیرت یعنی دیده دل

وصلت علی کره الیک وربما کرهت فراقک وهی ذات تفجع

درین بیت میگوید که اول آنست که تعلق به بدن بدشواری بود که از منزل خود مفارقت کرد
و از علویات دور افتاد و بعالم سفلی و خاکی تعلق گرفت و چون او را مفارقت در آخر العهد
از مفارقت [illegible] به مرجع خود میرسد هم بروی دشوار می آمد برای دو چیز یکی آنکه
از غایت الفت بسیار که او را با بدن حاصل است عاشق بدن شده و ملازم احوال او گشته
و معلوم و مامور [illegible] شک نیست که مفارقت از محبوب و معشوق سخت باشد اختیاری
باشد و وجهی دیگر آنست که تعلق نفس به بدن جهت استکمال مرتبه خویش است و او را
استعداد تکمیل مرتبه خود هست ولیکن [illegible] ممکن نشود و این [illegible] پس شاید
که فراق [illegible] بواسطه این ترکه النفس

بمراتب زیادت رسیدی و بدانک این استعمال محمل باشد یا بعلم

انفت وما انست فلما واصلت الفت مجاورة الخراب البلقع

یعنی این نفس در اول کاره بود و چون به بدن پیوست و الفتی یافت با وی مطیع شد و مجاور این
خراب بلقع گشت زیرا که الفت موجب اتصال است و مجاورت سبب رسوخ مودت
و محبت و فتنه و عشق و ملازمت احوال معشوق و کثرت ملاقات و تفکر در شمایل
محبوب و معشوق

واظنها نسیت عهودا بالحمی ومنازلا بفراقها لم تقنع

یعنی گمان می برم که نفس و عاشق این نفس را که کمال نسبت و عهودی که بوده منازل خویش
بوده است از علویان و روحانیان فراموش کرده است و از مقام معهود خود ذرا کی
بفراقش قانع نشدی بجلی بنشر کی گفته

حتی اذا اتصلت بهاء هبوطها فی میم مرکزها بذات الاجرع

علقت بها ثاء الثقیل فاصبحت بین المعالم والطلول الخضع

در حساب و دو سه لفظ مجاز استعمال کرده است یکی قوله بهاء هبوطها فی میم مرکزها
یعنی هاء هبوط او این است که میم مرکز یعنی بدن و چهار میلاد او و شده که بوی
ثاء ثقیل او را از جمله سفلیات خاکی کرده است یعنی از غایت اتصالی که با بدن دارد

بعد از آنکه از علویان روحانی بوده بوی از سفلیات خاکی شده است

تبکی اذا ذکرت عهودا بالحمی بمدامع تهمی ولما تقلع

یعنی آنگاه این نفس را در بعضی اوقات اشتیاقی باشد بدان عهودی که او را با روحانیان
بوده است و تمنای رجوع می کند بمرکز خود

وتظل ساجعة علی الدمن التی درست بتکرار الریاح الاربع

یعنی گریه و زاری می شود بر آن منازل و عهودی که بواسطه فراق از وی خراب
و مندرس گشته است و از ریاح اربع صبا و جنوب و دبور و شمال اراده خواهد

وعدت مفارقة لکل مخلف عنها حلیف الترب غیر مشیع

یعنی که بر آن نفس گفته که معارف گردانیده باقی قوتی که اصحاب او بودند و همزاد
و قرین او در مشیع در درجه رواست که [illegible] و فیها انما جسد این نفس باشند
و نفع او حلیف [illegible] گشت

اذ عاقها الشرک الکثیف وصدها قفص عن الاوج الفسیح المربع

یعنی در مقام [illegible] است مر [illegible] که گفت تبکی که اگر کسی گوید چرا بگو از برای
آنکه باز داشت او را و مانع شد [illegible] گشت [illegible] است یعنی که این خاکست ثقیل
این [illegible] است و هو [illegible]

حتى اذا قرب المسير من الحمى ودنا الرحيل الى الفضاء الاوسع

تا آنکه که نزدیک گشت که باز بمنزل خود رجوع کند   وآنکه آنچه در دار دنیا حاصل
کرده است پیدا شود زیرا که آن غطا منکشف شود که خیر و شر و نفع و ضرر را بعین الیقین
مشاهده میکند   واگر باستکمال علم و عمل صالح مشغول بوده است بمراتب اعلی
شود و در محل قربت و رفعت باشد و آن مقام اهل سعادت حاصل کرده باشد و اگر
خلاف آن باشد از صحبت روحانیان منقطع گردد و [illegible] محبوس شود
مثال آنکس [illegible] باشد که کسی دانه اندازد اگر [illegible] و مصلح [illegible]
باید که تا سبز شود و میوه دار گردد   واگر [illegible]
مقام باید و بپوسد و دیگر کاری باز نیاید

سجعت وقد کشف الغطاء فابصرت ما لیس یدرک بالعیون الهجع

در این تقریر میکند یعنی [illegible] چون غطا منکشف شود و حجاب مرتفع
از [illegible] که او را بدیده نتوان دیدن   آنچه از نفس اگر [illegible] علمی و عملی
مشغول بوده است مقام او [illegible] خواهد بود که در این بیت میگوید

فغدت تغرد فوق ذروة شاهق والعلم یرفع کل من لم یرفع

یعنی همه عمل [illegible] ولیکن بواسطه علم است [illegible] اعلی را [illegible] دارد

از [illegible] رفیع [illegible] کرداند [illegible] خاصیت العلم

فلای شیء اهبطت من شاهق سام الی قعر الحضیض الاوضع

در این بیت سوال میکند که [illegible] کیجه جهت از مقام رفیع خود
سوی حضیض هبوط کرده است

ان کان اهبطها الاله لحکمة طویت عن الفطن اللبیب الاروع
فهبوطها ان کان ضربة لازب لتکون سامعة بما لم تسمع

گفت هبوط از جهت آن نیز هست تا آنچه ندانسته است بداند و آنچه نشنیده است
بشنود و بر خفایا علوم مطلع شود

وتعود عالمة بکل خفیة فی العالمین وخرقها لم یرقع
وهی التی قطع الزمان طریقها حتی لقد غربت بغیر المطلع

یعنی [illegible] رجوع [illegible] شود عود [illegible] خواهد بود که [illegible] الخاتمة است
ولیکن خود لطیفه است که عود او بعینه طلوع اوست خلافا للعادة

فکانها برق تالق بالحمی ثم انطوی فکانه لم یلمع

در [illegible] روحانی [illegible]
[illegible]
[illegible] اسماء [illegible]

وصية الشيخ الرئيس ابي علي الحسين بن عبد الله بن سينا قدس الله سره العزيز

اسمع جميع وصيتي واعمل بها فالطب مجموع بنص كلامي
قدم على الطب المريض عناية في حفظ صحته مع الايام
بالشبع يحفظ صحة موجودة والضد فيه شفاء كل سقام
ولا تكثرن من الجماع فانه ماء الحيوة يراق في الارحام
واجعل طعامك كل يوم مرة واحذر طعاما قبل هضم طعام
لا تحقر المرض اليسير فانه كالنار يصبح وهي ذات ضرام
لا تهجرن القي واهجر كلما كيموسه يعصب الى الاسقام
لا تشربن عقيب اكلك عاجلا او تاكلن عقيب شرب مدام
لا تحبسن عون الطبيعة مسعدا يشفيك عن الامراض والالام
والقي يقطع والقيام بدايما ولمس بنوع كل قيام
واذا الطبيعة منك نقت باطنا فنقاء ذاك الجسم بالحمام
وخذ الدواء اذا الطبيعة كدرت بالاحلام ولو [illegible] احلام

ان لم تلزم اكل شيء واحد فتقود نفسك للردى بزمام
فالطب جملته اذا حققته حل وعقد طبيعة الاجسام
فالعقد تبديل المزاج وحله يشفي المريض بالاوهام

من كلام بختيشوع الطبيب يوصي للرشيد الخليفة

قال اقلل من الملح فانها تستوقد من نار الحموة وادخل الحمام في كل يوم فانها علل من طبقات الجلد داء لا تصل اليه الدواء وقال اذا اردت ان لا تكثر من الذهب والفضة فاكثر من الدم في بدنك فانه انفع لك منهما واستبرد قبل النوم فان هذا يا ابا الحسن نعم شيء للبدن

اذا كان عشرة البرز والتحليل : من لطائف محفوظ مولانا القاضي المسمى

عشقت عجوزا موسرة وشابا مفلسا وعشق الشباب شاذ فكان يداري العجوز لما ياخذ منها ما ينفعه على الشابة ويقول

صبرت على المساة طول يومي لا اقضي في غد حق السرور
اعالج مر حلو العيش مرا ليسلمني العسير الى اليسير

وقال بعض الفضلاء

واذا سكرت فانني مستهلك ما حميت كفاي من [illegible]
واذا صحوت فانني مستزج ما مد وهبت لكم على السكر